

Леонід Кнорозок

СМІХ У КІНЦІ ТУНЕЛЮ

3-тє видання «Збичі мрій», доповнене

Ніжин – 2017

УДК 82(477)-1
ББК 84(4Укр)-5
К 53

Леонід Кнорозок

**К 53 Сміх у кінці тунелю. Кіноповість. – Ніжин: НДУ імені
Миколи Гоголя, 2017. – 84 с.**

ISBN 978-611-527-006-4

"Благословенна будь, моя незаймана дівице Десно, що, згадуючи тебе вже много літ, я завжди добрішав, почував себе невичерпно багатим і щедрим. Так багато дала ти мені подарунків на все життя. Свята, чиста ріка моїх дитячих незабутніх літ і мрій.

...Щасливий я, що не втратив щастя бачити оті зорі навіть у буденних калюжах на життєвих шляхах".

Ці слова Олександра Довженка автор обрав девізом своїх записок під час походу з товаришами по Десні на плоту довженківськими місцями.

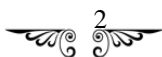
Коц-на-Бóбер та К^О запрошують вас, шановні читачі, до подорожі!

**УДК 82(477)-1
ББК 84(4Укр)-5**

ISBN 978-611-527-006-4

© Кнорозок Л.М., 2017

© НДУ імені Миколи Гоголя 2017

*До миража – четыре горизонта.
И лишь удача может указать
Источники случайного резона.
А к Вечности – туннель. Рукой подать.*
Леонид Кнорозок

ДОРУЧЕННЯ

Я, Лео Коц-на-Бобер, доручаю Леонідові Кнорозку надрукувати мої спогади про похід по Десні – десять днів, які гойдали пліт (1-ша декада липня 2011р.), включаючи додатки, у вигляді окремого видання або долучити їх до збірки Л.Кнорозка "Пританцьовування за плугом", виконавши вимоги:

1. Сценарії фільму та кліпів на тему "Збича мрій" надіслати мені особисто для узгодження.

2. Сценарій телесеріалу "Метафізика бабуїнів" негайно забрати від продюсера, відеозйомки і кастинг зупинити. Компенсацію за всі збитки здійснити за рахунок Геннадія Мічманенка.

3. Відповідальність за виконання всіх пунктів даного доручення покладаю на Кнорозка Л.М.

30 травня 2012 року,

м. Хайфа

Л.Коц-на-Бобер

ВВЕДЕННЯ В ТЕМУ

Кожна людина повинна зберігати в собі священний вогонь божевілля. Але поводитьися як персона нормальна.

Паоло Коельо

Шестеро друзяк, реалізуючи мрію дитинства, ідуть на плоту по красуні Десні, декларуючи банальну, як банан, ідею: життя абсурдне, трагікомічне і швидкоплинне – витікає з дитинства і туди ж впадає. Над усе треба встигнути зрадіти!

1. Отаман Юрка Нах-Нах

Змалку надає перевагу природному і духовному єству. За оповідками відомого мисливствознавця Олександра Бобренка, саме Юрка ловили всім миром рибалки в околиці села Ядути у серпні 1980 р., ототожнивши його з підлітком еті. Ця інформація потребує серйозної перевірки на автентичність, оскільки усі учасники дійства були достатньо нетверезі, в тому ж загалі і отрок еті, і, власне, сам мисливствознавець Олександр Бобренко.

Для повноти характеристики наводимо фрагмент з архіву КДБ, розсекреченого 31.12.14 р.: «...ст. лейтенант Юрий Михайлович К. в ноябре 1992 г. был уволен с Иностранного легиона и депортирован на Украину в связи с нанесением побоев средней тяжести майору Свинфилу Педро-Скотту, который пытался склонить старлея Юрия Михайловича К. к вегетарианству. Дело было закрыто – никто ни в чём не сознался, свидетели разучились говорить и писать одновременно... Дело в Гааге вел адвокат Владимир Рубашко».

2. Пупонелло Тиціан

Без втрат обійшовся тільки Пуп Тиць – він же Пуппо-Тицьцо, він же Пупідзе Тиця, найдосвідченіший мандрівник. Не давав ні собі, ні тобі розслабитись. Навіть у табуні підступних шимпанзе за десять днів і ночей (а саме стільки планувався похід!..) у нього б не поцупили жодного банану!

В піку Лео Коц-на-Боберу:

– Що ти нарізаєш голу правду-матку?! Та ще й без наркозу – сухо, аж на зубах тріщить! У твоїй писанині стільки ж гумору, скільки його є в довіднику практикуючого ветеринара, зокрема у розділі «Статеві розлади племінних пегасів»... Чи у моїй податковій декларації...

Наразі Пупонелло Тиціан бадьоро крокує по життю, допомагаючи ліктями і колінцями – завше з високо піднятою голівкою:

- Життя – як собача упряж: якщо ти не вожак, пейзаж незмінний!
- Я вам не Вассерман – я беру не ерудицією, я беру ерекцією. Не слід ховатися від щастя!
- Клімакс – не колапс!!!

3. Саїд Ромуальдич

Закінчив с.ш. №5 у м. Прилуки з двома золотими, трьома срібними медалями і двома золотими значками «ГТО» – більше йому відібрати не вдалося!

Велотренажер обтяженої конструкції він встановив на водійське місце у своєму Land Rover Discovery Sport з метою облагородження профілю власної фігури і активної зміни пейзажу за вітровим склом. Від цієї конструкції незабаром довелося відмовитись, оскільки для її експлуатації знадобилося надто багато пива – Ленд Ровер стільки не вміщав! Монументальна конструкція була поставлена у власній подружній спальні, де Ромуальдич старанно хекає і понині, уранці і увечері, зі стабільним краєвидом на Княжий парк. Останнім часом він дещо збавив прудкості,

почувши в спину біля під'їзду від заздрісних сусідів: "А наш Ромульдя ще той жеребчик!.. "

– Скромність прикрашає! – сказав Ромуальдич і заліпив надпис «Land Rover» надписом «Запорожець».

4. Єгор-Паша́ (Є-Паша́)

Апологет, адепт і епігон активної життєвої опозиції з хай-апломбом.

Активний клабер і блогер, твіттерист і аккаунтист. Гламурний тусівник. У твіттері розмістив рекламу свого господарчого відділу на комунальному ринку у м. Бахмачі. Реклама мала інтригуюче недоречну назву «*Моїй мурочи*». Невдовзі назва змінилась на «*Его&флегмо&прагмо&фрігіда*», а згодом і зовсім зникла.

Є-Паша́ – служник гордині, автор тужливої пісні бізнесмена:

Так порожньо. І жодного назустріч.

Усі пішли. Хто їх послав?!

Сповідує тантричний секс – «...а газдиня нехай газдує!..»

5. Іван-Огли (Іван-О)

Файний газда. Відмовився від посади мера міста Прилуки, вийшов за вислугою на пенсію і почав налагоджувати бізнес і фітнес-сауну на істеричній батьківщині. Кімната для відпочинку у фітнес-сауні прикрашена опудалами екзотичних тварин, яких Іван-Огли доставив зі своїх кругосвітніх подорожей. Наприклад, східно-африканський бабуїн з дурнувато-простодушною мордою – величний екземпляр на повний зріст, в статевозрілому віці періоду гону. Кращий сусід Івана-О Юрко Нах-Нах любить пити на брудершафт з бабуїном, лобизаючи його морду: "Братику ти мій, неприкаяний!..»

Особливою популярністю у нових відвідувачів сауни користується силіконова триметрова модель нільського крокодила з розвернутою пащекою – потвора виринає у той момент, коли розпечений віником Івана-О. відвідувач шукає порятунку у крижаному басейні. Цей номер входить до

переліку оздоровчих процедур психіки, розроблений народним цілителем-аромотерапевтом Іваном-Огли, тим паче, що зуби у монстра справжні і завжди свіжозаточені.

6. Лео Коц-на-Бббер (К-н-Б)

Майже досяг гармонії – примирився з абсурдністю життя. «Майже» – означає перспективу божеволіти далі.

Не виконав мудрої настанови свого татуся: «Не можеш писати – не пиши! Можеш не писати – не пиши! Якщо вже геть зовсім не можеш не писати – все одно не пиши!!!»

Талант Лео багатогранний, як гранчак: запатентував психодронний гаджет «Вібратор Херца», випустив повчально-методичний посібник «Факт юн!», трилогію-есеї «Фактація», збірник мантр «Давай, Лама!!!», наспівав диск кацапського шансону «Снимаю трусики ажурные с витрины» тощо. Дотримується безпардонного лірико-романтичного реалізму, іноді перегинаючи прутень – чого варті, наприклад, його слова з патетичного памфлету «Досвідчений котяра»:

*На итиб і киталт попри напрочуд,
Відтак наразі позаяк,
Натомість поспіль надвсе хочу,
Щоб навзаєм – не абияк!*

А ось заключний, відсікаючий останні докори сумління, рядок цього опусу:

*Кращого у Бога не проси,
Пахнуть медом латані труси...¹*

Але остання поема К-н-Б «Олігохряки» має явний диферент до дівки легкої поведінки, себто політики – шахрайства, махлярства, крутарства, лукавства, шельмівства...

---

¹ З колекції мелосу-епосу топосу етносу училища культури і мистецтв імені Марії Заньковецької (примітка автора, тут і далі).

Про Коц-на-Бобера писав редактор.

Всі факти реальні, розбіжність – чиста випадковість.

*Міністерство охорони здоров'я
України попереджало*

БІЛА ЖІНКА, ФІОЛЕТОВИЙ ПАЛЕЦЬ

"Мерс"-фуру, завантажену по самі вінця, супроводжували Єгор-Паша і Лео Коц-на Бобер. Було вже близько п'ятої години вечора.

– Поїдете вперед. Вам честь і довіра. Навіки слава малопитушим! Зупинитесь десь на зручному до Десни спуску і нас зачекаєте, – сказав Саїд Ромуальдич, – а ми вчотирьох за вами, на "Кадіку", курс на Каменецьку Слободу. Можливо, ми прибудемо першими.

– Ага, першими... Та ви ще до Зрубу привал зробите. Напевно, вже другий. Попав я конкретно, – сказав Андрій, водій вантажівки. Він володів пророчим даром, але возив не даром, а за гроші – на власному авто. З того й жив.

Отже, ми рушили. Андрюша завівся одночасно з двигуном, з півоберту, і його монолог наростав з кожним кілометром. Логіка між темами була відсутня, але питання аналізувались яскраво і детально. Теми з нього пирскали, як вода з поливальної вертушки. Наприклад: пекуче літо 2011 р. (на капоті яйця можна жарить!), у кабіні градусів 60, а може і 61 – ніхто не міряв! Потім Андрій дав штрих-пунктирну характеристику якоїсь до болу рідної країни Гондурас-Дебілії – на слух літера *o* звучала як *a*, населення цієї країни було дуже знайомим, і слухачі переймались їхніми проблемами. "Успіх влади – 3D: *дуполізація, дебілізація і доларизація суспільства. Плюс інтернет-утилізація хуторів!*" – кидався гаслами Андрій.

Проїжджаючи Батурин, він побожно перехрестився на Храм Божий (на декілька хвилин лексика стала до певної міри нормативною!), після чого були розбиті вкрай стан доріг, народна освіта, культура рідного краю і перспектива

людства в цілому. Для ілюстрації останнього Андрій ні сіло, ні впало люто обматюкав вздовж і впоперек пост ДАІ і круто повернув на тему примхливого кохання: «сучасна любов починається в «Однокласниках», розвивається у скайпі, закінчується «чорним списком...»: *"Мне бы женщину белую-белую, ну, а впрочем, какая разница! Привязать её голой к дереву – да по заднице, да по заднице!!!"* – цю Андрюшину цитату дуже високо оцінив Л.Коц-на-Бобер, який скинув кросівку, задер ноги на панель приладів авто і всю дорогу похмуро розглядав великий палець на нозі, який уже набрякав і сіпався. Палець йому віддали півтонним рундуком при завантаженні спорядження плоту ще вчора. Лео, нехтуючи правилами безпеки і охорони праці, не одягнув кирзачі. Цілу ніч він прикладав до травмованого пальця подорожник і капусту. Наразі для нього похід на плоту по Десні обіцяв багато чого цікавого. «А могли б і зовсім ногу розчавити! І кінець! Чи вухо дверцятами прищемити... Треба було чоботи і каску одягати. Так і зроблю наступного разу», – думав він, сидячи в самих шортах і обливаючись потом не слабій, ніж учора при закиданні мандрівного мотлоху на вантажівку.

Слова про «жінчину белую, да по заднице...» Лео хотів занести у записник мобільника, але ніколи не вмів цього робити. Згодом, по осені, ця фраза сама вискочила із Інтернету– приписували її Маяковському, причому варіант водія Андрюші був найпристойніший з усіх, що крутилися у всесвітній помийниці в режимах on і off - line².

Далі Андрія понесло у тонкощі податкового тиску на пересічного жителя, і тут заговорив Єгор-Паша. Точніше, почав активно протистояти. Його опозиція пройшла червоною лінією через усю Десну. І пішла далі...

---

² Тут і далі все, що пов'язане з Інтернетом, читач може легко перевірити.

– Я законспектував «Капітал». Геніальна книга, – сказав Є-П про незавершені чернетки Маркса, які спонсував бідолаха Енгельс, повністю розчарований доробком свого корефана. – Формулу «Гроші – товар – гроші-штрих» я записав як Г-Т-Г'', другий штрих – мій!!! Він відображає мої власні затрати. Можу і третій штрих поставити – я такий! Щоб податок перекрити.

– Ти хочеш сказати, що ціни на твоїх прилавках будуть не збігатися з сусідніми?!! – підскочив Андрій, радісно кидаючи руль і потираючи руки. – Ага, так от хто мене обдирає! – він аж засяяв, смакуючи втіху від дискусії добре грамотних людей. Щодо податкової політики, та і взагалі політики, у нас всі добре підготовлені.

І тут почалось. Л.К-на-Бобер сидів у кабіні між опонентами, оберігаючи палець. Його з обох боків активно *фактували* аргументами. Нападав Андрій, йому не давав охолонути влучними випадками Є-Паша́.

"Мерс" впевнено йшов по GPS-навігатору, приємний жіночий голос попереджав про особливості маршруту.

Андрій жестикулював, як сицилієць, кидав кермо, стрибав, як жеребець на сидіння ногами, бив себе у груди, знову підскакував і ловив руль литками, ляскав по стегнах – і себе, і К.на-Бобера, пробував дотягтись аж до Є-Паші́, харчав, як байбак у капкані... Хапав оторопілого К.на-Бобера за бороду, грайливо тицяв пальцем між ребрами, тріпав за вухо: «Вы же серьёзный седой мужчина – подтвердите? Или я не прав?!».

«А, дишло вам обом туди і сюди, і в душу, і в пельку! А краще – кардан, разом з хрестовиною. І болтами!» – люто думав К.на-Бобер, втягуючись у сидіння, ховаючись від бойового гопака і брейк-хіп-хопа – деякі колінця були вже з виходом на вітрове скло!

– Що ти розходився! Критикуєш – пропонуй, пропонуєш – виконуй! – піддражнював Паша́, – а ну ж-бо, конкретніше!

– А конкретно – треба під'їхати до кабінету, витягти їх за ніздрі із крісел і от'іметь тут, прямо на розжареному капоті!!!

– Кого?!!

– Можновладців! Тих, хто все продав-перепродав, пропив і вже не може далі пити! – демонстрував класову свідомість водило.

– Ага, верхи не можуть жерти по-новому, а низи – не хочуть по-старому, – підливав оливи у вогонь Є-Паша, – «а щоб збудить хиренну волю, треба миром, громадою обух сталить; та добре вигострить сокиру – та й заходиться вже будить»³.

– За ніздрі – на капот! Всіх! От'іметь – проснуться! – розкручував революційну ситуацію в кабіні Андрюша, грайливо щипаючи за щоку К.на-Бобера.

– І при цьому «винные лавки должны работать круглосуточно», – приємно дивував основами марксизму-ленінізму Є-Паша.

Дискусія вдалась на славу.

Раптом Андрій заткнувся на півслові і завмер, втупившись у дисплей навігатора. – Што она мне *вагініт*?!! – тривожно запитав він сам себе, – какое изменение маршрута? Ми што, паварот на Сосницю проеб.. проехали?!!

«О капот бы тебя голой задницей, или мордой – какая разница!..» – крутилось у голові напівживого К.на-Бобера. На всякий випадок він згрупувався і відсунувся якнайдалі, прикриваючи ніздрі.

Дійсно, поворот на Сосницю проїхали і їхали на Московію. Вже кілометрів двадцять. Ще кілька кілометрів шукали місце для розвороту, аж потім повертались назад. Згодом таки звернули з шосе на Сосницю. Розмовляти розхотілося – формула «кілометри-соляра-гроші» говорила

---

³ "Я не нездужаю, нівроку..." з книги "Кобзар" Тараса Шевченка.

сама за себе. Зайві км – гроші, штрих зі знаком мінус. Заводний водій Андрій насупився.

Шлях стелився селами. Зовсім скоро, біля сільського ганделика можна було побачити колоритну групу солідних людей у шортах із животами у футболках – вони навстоячки обідали. Чи вечеряли... Ромуальдич привітно помахав курячим стегном. У нього і в Івана-Огли обличчя блищали, випромінюючи мир і злагоду. Отаман Юрко Нах-Нах і Пуп Тиць були напружені, як пневматичні гвинтівки фірми "Gamo", готові до пострілу, – вони перетирали тему під'їзду до Десни без консенсусу. У всіх щось хлюпало у біленьких стаканчиках.

– Заливають уже! – похмуро кинув Андрій. Їхали далі.

Скоро основний склад екіпажу догнав і обігнав вантажівку.

"Мерс"-фура, щедро завантажена плотом, зрілими думками та спітнілими емоціями вперто рухалась до Десни. Десь між селами на трасі побачили шматки здорового осокура, зваленого вітром.

– Хлопці, допоможіть відтягнути це деревиння з дороги! – попросив Андрій і зупинивсь, – треба поспішати робити добро. Поки хтось не опередив, бали не забрав.

К.на-Бобер знову заповажав Андрюшу. Важко хекаючи, ойкаючи від підірваного вчора поперека, шкутильгаючи, К.на-Бобер театральну тужився, беручись посередині колоди. Гуртом таки поскидали колоди в канаву, ледве не разом з К.на-Бобером.

– Хорошу справу зробили, у темряві можна було б напоротись. Може, і про нас хтось подбає, біду відведе, – резюмував Андрій.

– Не слід чекати подяки. Добро зробив – як у воду камінь кинув. Помилувавсь на круги хвиль і забув. Як чекаєш на подяку – користолубивий ти. Падлюка, одним словом! – попробував розкрутити нову дискусію Є-Паша, – я

недавно законспектував «Біблію», геніальна книга: «Благими намірами дорога в пекло вимощена...» !

Дискусія не вийшла – відволікали другорядні фактори нижчого порядку.

– Відливають уже! – похмуро кинув Андрій. У кущах біля узбіччя він побачив ту ж компанію солідних менів із животами між розстібнутими шортами і футболками. Нах-Нах і Пуп Тиціан стояли в різні боки. Ніхто нічим не махав – компанія взагалі «Мерс» не помітила.

Невдовзі «Caddy» їх наздогав і перегнав. Ця чехарда починала дратувати Андрія.

– Пора б уже показувати спуск до Десни, а вони заливають-відливають! Ще як почалось завантаження – одразу стало видно: весела буде подорож!

– Десна вже поруч, розвантажимось – і ти вже вільний! – заспокоював Андрюшу К-на-Б.

– Ага, розвантажимось! Не перший день заміжня! Побачите – кожна справа почнеться з легенького перекусу. І погомоніти! Ви ще не знаєте, що вас чекає! Ви ж на вигляд нормальна людина – можете не вижити! Єдине, що може врятувати – назад зі мною! – пророцтва Андрія починали не на жарт турбувати К-на-Б.

Скінчилося тим, що К-н-Б і Є-Паша відкрили фуру, розкоркували пляшку «Хлібного дару» і добряче підвечеряли, щедро пригощаючи Андрія мінералкою і варениками від дружини Є-Паші, до речі, дуже смачними.

Життя налаштувалося... Голосніше заспівали пташки, сідало сонце, капот прочахав, запахли медом трави, декорації близької Зачарованої Десни заспокоювали. Десь за півкілометра з-під запорошених вишень виглядали шевченківські хатки. Андрій склав рупором руки і голосно крикнув дуже коротке, широковживуване слово монголо-татарського походження. Жайворони заткнулись. Десь у вербах пригнічено каркнув ворон. У мертвій тиші відлунням

долинуло несамовите ревіння корови Баскервілів, яку залишили вдома, – очевидно, за бичками!

– Глухомань! Ні з ким побалакати! – резюмував Андрій. – Зараз буяє зелень, рибалка, – а пізня осінь, рання весна? А взимку – «...и прилєг за дальними домами чей-то муж, чернея на снегу...»,⁴ – за Андрієм було-таки що записати!

Із клубка пиляки виринув "Caddy", який нишпорив туди-сюди у пошуках спуску до Десни з червономордим розпашілим екіпажем.

– Стояти! Знайдем – під'їдем! – крикнули і зникли.

– Я бачив у фурі коньяк! Продовжимо вечерю! – спробував заповнити паузу Є-Паша. Але його не підтримали.

Невдовзі зупинили двох аборигенів, які майже рівно їхали на табуретці марки «Тойота» чи «Хонда». Щитки відсутні, замість фари жмут проводів... Двоє худеньких чоловіків посповзали з сидінь. Обоє нагадували «особу духовного звання» із мішка Солохи – тільки не в сажі, а пилюці. Обличчя в обох засмагли, як у шахтарів, тіла висушені щоденною грубою роботою і таким же примітивним життям на свіжому повітрі – дієвий, до речі, засіб від депресії! Кращий, аніж ходіння по Десні!..

Аборигени виявились на диво привітними і кмітливими. Тримаючись за заглушену «мопедку», яка пручалась, вихилялась і виривалась із втомлених рук, вони одразу зрозуміли проблему і намалювали пальцем по піску дорогу до Десни, чітко пояснили особливості під'їзду. Мова у них була красива, з північно-українсько-білоруською вимовою, але зовсім не забруднена, без татаро-монгольських примовок. Приємна була мова – гарний приклад для деяких наших персонажів із супервищою освітою, вишуканими манерами і гіперматерщиною. Десна виявилась з протилежного бокуі.

---

⁴ Л. Кнорозок, "Алые львы"

Довго не могли додзвонитись до «Кадіка» – прикордонна з Росією зона, зв'язок затруднений. Та вони самі під'їхали...

За малюнком аборигенів спустились до Десни, розвантажились, у повній темряві витягли «Мерсом» «Кадік», який, поспішаючи додому, застряг у величезній баюрі в лісовому тунелі з віковими деревами.

Бампер і крило погнули, але це дрібниці – не варто й говорити...

На прощання балакучий Андрій-водило, рахуючи гроші, багатозначно і туманно видав:

*Напинають здоровенні
Дулями роздовбані кишені...*

Коц-на-Бобер уже не мав наснаги второпати та оцінити ці словесні викрутаси.

Кілька разів, знімаючи напругу, перекусили і врешті розповзлись по наметах.

Деснянські зорі довго дивились на крутий берег, щедро завалений наспіх скинутими пожитками плотарів.

Якісь рибалки вдосвіта у суботу не змогли під'їхати до Десни – метрів на триста лежали різні, вкрай необхідні для подорожі речі. Матюкнулись і поїхали далі по берегу, шукати місце, куди ще не доїхали олігархофрени...

Народ поважає того, хто має. Його.

ПІДТОПЛЕНА ПЛАТФОРМА

*Куди ти прагнеш? Життя, що шукаєш,
не знайдеш ти! Тож іди, їж із радістю хліб свій, і
пий в радості серця вино твоє... Насолоджуйся
життям...* *«Пісня Арфіста»⁵*

А поки що табір занурився у рятівний життєдайний сон. "Забув помолитись і заснув, як свиня"⁶ – стосувалось усіх мандрівників на березі.

К-на-Б не спалось. В голові нудило від перепитого, у животі від переїденого, у попереку від перетягнутого, у душі – від пережитого. Тіпало скалічений палець і *серце тонкого лірика, схильного до смутку і зневіри*. Рахував до трьох, потім до півчетвертого і далі. Його підкидало на надувному матраці, як на батуті, до самого ранку, що аж ніяк не заважало тихенько сопіти Є-Паші на тому ж матраці. К-на-Б. не знайшов снодійного, і йому вдалося вирубатись лише під ранок секунд на сорок, як раз для того, щоб яскравіше оцінити грайливий жарт Нах-Наха: ватаг зграї бабуїнів удосвіта підсунув трубу від самовару до них у намет і пропердів у неї марш Мендельсона, відбиваючи такт дюралевим веслом по голові нещасного К-на-Б – так йому здалося спросоння. Насправді ж делікатний Юрко Нах-Нах сурмив марш юних піонерів і бив у барабан. На високому березі, на щоглі майорів кривавий прапор з дідусем Леніним, якого ламало і плющило від вранішнього вітру та поведінки праправнуків.

– Доброго ранку, мати-Десно! Доброго ранку, Лео-Коцюшка! Доброго ранку, Єгорушка! Доброго ранку, Пуппо-Тицьо! Доброго ранку, Ромуальдич! Доброго ранку, Огли-Ванюша! – ревів отаман Левко Нах-Нах, сурмив, бив у барабан і собі у груди, як Кінг-Конг.

---

⁵ Ймовірно найдавніший Старосипетський твір, що дійшов до нас. Пам'ятник релігійного вільнодумства (бл. XXII ст. до н. е.)

⁶ Цитата з творів Т. Шевченка.

Мандрівники виповзали на сонце.

Всі були, як ніжинські огірочки – міцні, веселі і блискучі. Навіть К-на-Б був не зеленим, а рожевим у свіжих сонячних променях. Це було малодосліджене психооптичне явище.

– Прийде час, я тобі віддячу! Влаштую веселий підйом, коли впадеш зморений! – не втримався Є-Паша, звертаючись до Нах-Наха.

Але він прагнув неможливого. До світової гармонії і справедливості. Нах-Нах так і не впав.

К-на-Б прагнув набагато меншого – забуття. Впасти і заснути.

– Як це не хочеш? Хоч пригуби! – вмовляв К-на-Б Пуп Тиць, – може, шампусіка?

«Хіба що пляшкою по тім'ячку! Замість снодійного!» – пригнічено думав К.на-Б, але кілька разів пригубив. «Або пий і дурій разом з усіма, або забирайся геть!...»

Альтернативи не було: Андрюша схибив – сивий мужчина виявився несерйозним, геть одразу не забрався, отже пив і дурів...

Почали збирати пліт. За тоннажністю і потужністю пліт нагадував радянський танк тридцятих років «КВ-1» (Клим Ворошилов-1). Замість гусениць дві бони, кожна з п'яти двохсотлітрових бочок, намертво скріплених дубовими брусами. На бочки лягали і кріпились болтами ще штук десять брусів, на них – два щити палуби. Загальна площа приблизно $6 \times 4 = 24$ кв.метри. Між бонами запихались чотири максимально надуті камери, очевидно, від шасі «Боїнга 747», які Пуп Тиць виміняв за три літри перваку від баби Мухи у свого шенгенського корефана по взаємозаліках міжнародного співробітництва МНС. Ще одна здоровенна надута гумова камера була прив'язана збоку, зовні корпусу. Це був аварійний запас – на випадок проколу чи за потреби **довантажити пліт стадом теличок, голів на шість...** Ця камера нагадувала бортове гребне колесо з «Ласточки», пароходу з «Жорстокого романсу», де Микита Михалков

співав про мохнатого джмеля з циганським підвивом. Над палубою монтувався металевий каркас для тенту – навісу від сонця чи дощу.

Для характеристики плоту наведемо замітку часів II світової війни. Одного разу «КВ-1» заглухнув на нейтральній смузі. Два гітлерівські танки підкрались, взяли на буксир і потягли його до себе. «КВ-1» завівся, очевидно з буксиру, і відволік німецькі танки, які безпорадно греблись, як кошенята, у своє розташування. Так от, наш пліт міг нести на собі «КВ-1» і потягти за собою парочку легких катерів берегової охорони, як консервні бляшанки. За течією – до Воловиці і далі, до Червоного моря, при попутному вітрі, звичайно... Монументальний пліт. Конструкція самого Саїда Ой-Страха-Ромуальдича, він чоловік серйозний!

Тепер про реальний вантаж. Екіпаж – шість плотарів, загальною вагою натщесерце 634,3 кг. Плюс груз інтелекту – у кожного диплом вищої освіти, у деякого дипломи доцентів. Безперечний ваговий лідер у цій компанії був Отаман Нах-Нах – він мав без малого десять пудів живої ваги (151,1 кг)! Реальний пацан... Інших членів ватаги теж худенькими назвати було важко...

Тепер про речі. Чотири рундуки (в миру – скрині), в які скидалась нескінченна множина предметів у строгому безладі, багато з тих речей хтось шукає і понині. Згідно із суворою інструкцією Саїда Ой-Страха-Ромуальдича у подорож дозволялось брати речі лише крайньої необхідності: у кожного по 2–3 баули власних речей, десятки пакунків з продуктами, наприклад: п'ять лотків яєць, половину потовкли зразу ж – їх духан лоскотав ніздрі, і певний час плотарі підозріло принюхувались один до одного, аж поки майже всі яйця – і цілі, і потовчені не було викинуто за борт.

Назвемо речі першої необхідності: два акумулятори з вантажних авто (один запасний!). До акумулятора під'єднувалась гірлянда автомобільних лампочок для освітлення столу. Ромуальдич як істинний спартанець-патрицій не

любив довгі літні вечери без ілюмінації, маленького телевізора, CD-плеєра чи ноутбука. Як же без «Ліквідації» чи «Дембеля -1,2...»⁷ тощо!.. Далі до списку предметів виживання входили: бензопила, ехолот (пристрій для сканування дна з метою пошуку риби чи броду з нікому невідомою метою, його ніколи не діставали, так само, як і бензопилу!), металеві роги і перекладаина для кострища, відерний казан для перших страв, пудова сковорідка, мідний самовар з двометровою трубою (у яку пердів грайливий Нах-Нах!), літрова дерев'яна розливна ложка з обгризеним краєм, очевидно, з мандрівного набору кроманьйонця доби пізнього палеоліту з Мізинської стоянки.⁸

Всі предмети відповідали монументальності «КВ-1», себто, плоту. Скажімо, роги і перекладаина для вогнища були такі масивні, що К-на-Б, який майже щодня тягав їх із плоту на крутий берег (а вранці назад!) без розминки, тобто без 2-3 чарок «Моршинської», до них і не підходив! «Моршинську» він крав у Ромуальдича – у нього тих пляшок було без ліку, та ще й у склотарі, очевидно, для стійкості плоту і приємного резонансного передзвону з двигуном «Мерсигу», коли він розвивав крейсерську швидкість 7 км за годину. Двигунів було два – другий із надувного катеру Ромуальдича, який теліпався зліва по борту. До правого був прив'язаний скромний човен Пупа Тиця, типу «Лисичанка».

Ще на плоту було три 20-літрові каністри з бензином для двигунів, дві пластикові 40-літрові бочки з питною водою. Бачте, не всі пили цілющу деснянську воду, збагачену сечовиною, коров'яком, бактеріями та іншими корисними натуральними інгредієнтами. Цю воду пив лише Нах-Нах і К-на-Б, останній лише один раз – якась свиня підлила

---

⁷ Популярні телесеріали початку XXI століття.

⁸ Розташована на Сіверщині (басейн Десни), поблизу села Мізин (Коропський район, Чернігівська область). Датуюється близько 18 000 років до Р. Х.

деснянську воду у пляшку з-під «Моршинської» і К-на-Б за два ковтка спорожнив її, тривожно озираючись. Потім довго та натхненно блював і пирхав у лозняку, так же сторожко озираючись, немов дикий лошак... Цей загадковий випадок підкреслює необхідність звичайної води на борту.

Ще були рюкзаки з наметами та надувними матрацами – у кожного свій, за винятком К-на-Б і Є-Паші, у них один на двох. К-на-Б був взагалі обмеженою людиною, він навіть зубну щітку не брав, щоб не займала зайвого місця...

Чого тільки не було на борту – список речей крокує у безмежність! Розмаїття найменувань речей таке ж багате, як рослин на городі у бабусі малого Сашка Довженка, автора «Зачарованої Десни»!

Пакунки зі спальними мішками, пакети з капустою, огірками, помідорами, цибулею, часником, болгарським перцем, картоплею, морквою, яблуками, грушами, кульки з печивом, свіжопосоленим і свіжокопченим салом, коробки з гречкою, макаронами, рисом, пучки петрушки, селери, кропу, цукор, сіль, пакети з майонезом, заправкою до борщу, 20 банок тушонки, кілька пакетів зі згущеним молоком, слоїки з варенням і медом – була обіцяна широка культурна програма з самоваром на березі і піснями під деснянськими зорями! Упаковки мінеральної води, горілки, вина і пива теж! Вудлища, підсаки, коробки із рибальським реманентом, рибальські сітки... Все це швидко скидалось на борт, підвішувалось на каркас над палубою: падало, розкочувалося, гриміло, брязкало і теліпалось. Упаковки, коробки рвалися з тріском – таким чином створювалась максимально комфортна обстановка. Екіпаж дуже нагадував перекупок, які обережно повилазили з-під уламків після петлюрівського погрому на Бессарабці, тільки в руках плотової гвардії завжди були такі стаканчики, з яких ні за яких катаклізмів не пролилось би ані краплини!

Окремо хочеться згадати три речі. Перша – скриня Ромуальдича, точна копія чорного ящика з програми

«Що? Де? Коли?», тільки втричі більша. Власне кажучи, це був ящик від кінопересувки «Україна-4», крадений порожнім. Тепер він був повним, пересувним баром – Ромуальдич теплоізолював стінки пінопластом і тримав у ньому улюблене пиво. Марку називати не будемо – це ж реклама фірмі і Ромуальдичу. Не заплатить ні фірма, ні він сам...

Друга річ – 40-літрова бочка з мокрими рибацькими сітками, загальною довжиною кілометрів 15! Цю бочку приперли із мандрів до Кінбурзької коси. Кілька сезонів возили туди-сюди – і на Кінбурн, і на Десну... «Буде час – розплутаємо, просушимо...» Так і не наважились. Привезли назад.

І третя річ, достойна окремої уваги – стіл із хліва Івана-Огли. Колись він служив слюсарним верстатом. Стальна станина, дубовий трухлявий настил. Брутто не дотягував і до центнера! Останніх років сорок на ньому сиділи кури – Іван-О був файним господарем! Стіл прихопили в останній момент, коли Отаман Левко Нах-Нах суворо гаркнув:

– Мені, Наху, що, і чарку ніде поставити буде? На центр плоту його! – там невдовзі він і опинився, угинаючись і розсипаючись під ліктями Нах-Наха та інших чаркувальників. До речі, стіл був ще один – розкладний, дюралевий. Але за ним сидіти було незатишно, стрьомно: раптом складеться і прищемить кінцівки!

Але не будемо загрузати в дрібницях і деталях. Спочатку треба було все назване підняти на борт "Мерса", привезти, стягнути на берег, змонтувати пліт на воді, знов стягнути з берега всі речі і підняти на пліт. На кожній стоянці – знову "у попа була собака!..."

Під кінець подорожі всі речі уже самі стрибали туди-сюди. Їх суттєво поменшало: рушник К-на-Бобера вітром здуло за борт (або викинули – на х... він здався!).

На останній стоянці, під Коропським мостом спалили трухляччу столу. Металеву основу Іван-О ретельно розібрав, запакував і повіз додому. О, Іван-Огли – файний господар!

У Ромуадьдича зникло чотири шматки мила, приблизно стільки ж метрів мотузки і одна шкарпетка. До кінця подорожі Саїд Ой-Страхович ніяк не міг визначитись, яку йому замовляти в Інтернет-магазині – ліву чи праву, яка обійдеться дешевше?

Нах-Нах втратив купальні стрінги – гвинтом зірвало. Деякий час козарлюга вештався лише з пов'язкою типу "бандана" – і то на голові. На протилежному боці Десни почали групуватись і тривожитись корови, тому Нах-Нах змушений був таки знайти запасні "танги". Деталі цієї пригоди будуть описані пізніше, зараз не до того...

З півторалітрової пляшки батьківського перваку Є-Паші пропало кілька штук чорносливу, які мирно лежали на дні. Спересердя Єгор-Паша втопив окуляри.

Без втрат обійшовся тільки Пуп Тиць, найдосвідченіший мандрівник. Він не давав собі розслабитись. Навіть у зграї підступних шимпанзе за десять днів і ночей (а саме стільки планувався похід!..) у нього б не поцупили жодного банану!

Як бачите, зайвих речей на плоту не було! Компанія сповідувала пуританство і аскетизм. Повторюю – нічого зайвого на пліт не брали, речі лише першої необхідності!

Але найекзотичнішими і найпотрібнішими аксесуарами подорожі були чотири скріплених між собою крісла з відкидними сидіннями. Колись вони прикрашали приймальню Берії чи, принаймні, Червоний Куточок школи. Це були масивні сидіння, оббиті кривавим плюшем. Вони чудово пасували до вищезгаданого столу з хліва Огли, засидженого курми і мухами. Царські сидіння не поступалися столу і вагою. В останній момент завантаження вони були одним махом вкинуті в кузов зі словами: "А де я, Нах, сидіть буду?!".

Крісла урядової ложі доповнювались піонерськими сурмою та барабаном, старовинною козацькою шаблюкою і велетенською кумачевою хоругвою з портретом хитрого Ілліча. Цей набір красномовно декларував просту, як банан,

ідею: *життя абсурдне, трагікомічне, але тимчасове: витікає і впадає в дитинство!* Підкреслимо, що ніякого партійного підґрунтя не було – якщо і виглядала якась політична платформа, то вона була підтоплена "Моршинською" та іншими рідинами, які разом із закуссю наповнювали життя радістю, себто сенсом: відволікали від Вселенської туги та схиляли до ідиотизму – скоріш власного, аніж Вселенського... Щодо прапора відбулись короткі дебати, обірвані свистом шаблони і словами: «Мені, Наху, що, *портки свої на щоглу підняти? Чи твоєї мами?* А без прапора не піду!!». Це була ностальгія, данина піонерським походам, ігрищам біля нічного багаття, вічним зорям і чарівності дитячої закоханості... Але пора. «Будьте готові!» – уже дзенькають чарупини...

Випили за «тих, хто вміє знаходити час на мрії і захопленням світом, хто любить волю, а не теплично-акваріумні умови, за тих, хто *знаходить радість життя у подоланні труднощів, а не просто народжується, страждає і помирає...*», за тих, хто розуміє, що «ежели людей по работе ценить, тогда лошадей лучше всякого человека».⁹

РОЗМАТЮКАЛИ І РОЗДУПЛИЛИ

*Відволікай себе від себе.
Заради себе. К-на-Б*

Величезним задоволенням було спостерігати за монтажем плоту. Спочатку, важко хекаючи, спустили з крутого

берега бони на воду. Поки тягли другу, першу підхопила Десна, що квапилась погратися. Весело посміхаючись, зціпивши зуби і граючи жовнами, бону піймали аж на стрімнині... Зреласували, заякорили і почали стягати величезні бруси. За тим, вже у воді – хто змочив лише кінцівки, хто по пояс, хто по вуха, почали скручувати

---

⁹ М.Горький

конструкцію болтами, використовуючи гайкові ключі, монтировки, плоскогубці і особливі слова для зв'язки. Це була цікава й творча робота: кілька разів розвертали бруси, міняли їх місцями – все мало своє чітке місце, як у пазлах. Болти заганяли дуже щільно в отвори молотами, сокирами і словами, потім затягували гайками. Інколи помилялись, вибивали болти, розвертали брус, підбирали отвори і знову скріплювали. Давалася взнаки висока професійна підготовка і злагодженість команди. Вражав запас спеціальних термінів. Слова, очевидно, підбирались й шліфувались роками і десятиліттями. Відчувалась естафета поколінь. Складалось враження, що більшість плотових романтиків зробили не одну ходку до строгого режиму, їхні діди валили ліс на батька Сталіна, а тато з мамою тих дідів, тобто прадід та прабабця, гуляли в полі із самим батьком Махном. Дехто з плотових досить прозоро натякав на близькі статеві стосунки один з одним у минулому, теперішньому і майбутньому.

Використовувались соковиті метафори, яскраві епітети, сміливі порівняння та гіперболи.. Дехто погрожував здійснити акт тут і зараз, причому дуже в агресивній і збоченій формі, вимахуючи болтами і молотками. Особливо старалися при монтажі металевого каркасу для тенту над плотом. Але і цей технічний ребус розматюкали і роздуплили.

Л.К-на-Б старався найбільше: припадав на ліву, придавлену, ногу, тягав за собою праву – загострився хронічний артрит, лівою рукою хапався за підірваний поперек, правою підтримував *голівку, яка невпевнено трималась після безсонної ночі*. Подаючи деталі, він втопив два гайкових ключі і близько дюжини гайок і шайб. Цього ніхто не помітив – все бралось з запасом. За такої щільності болтів і отворів взагалі можна було обійтись без гайок. Л.К-на-Б з жахом прикидав, як будуть розбирати конструкцію, після того, як з'єднання намокнуть і стануть монолітом. А

витагати на берег налите деревиння?!! А вантажити як?!!
Спаси і помилуй!!!

Життя цієї істоти, схильної до смутку й зневіри, проходило в стабільному режимі *ремигання минулого, куксіння на теперішнє і проносу перед майбутнім*. А поки він був невдоволенний життям, воно проходило – тим часом пліт змонтували і добросовісно обмили з чарок.

На заході сонця під'їхали хлопці з Києва – працелюбний Наф-Наф, рідний брат Нах-Наха, зі своїм корешем Сергієм. За 350 км вони приїхали сказати тост: "За плотове братерство! Багато хто працює, як кінь, заради дня, до якого так і не дотягує, копита відкидає! Не варто заглядати в майбутнє – можеш себе там не знайти! **Ви вмієте більше, ніж працювати – ви вмієте відпочивати!** Головне – ви вмієте здійснювати мрії! За збичу мечт!!!"

Над Десною піднявся велетенський ірреальний повний місяць.

– Пора! – сказали Наф-Наф із Сергієм і поплили вгору по річці робити тролінг на катері Ромуальдича, тобто на мінімальній швидкості потягли блешні-воблери, кожна ціною в 20 доларів. Це забава для дорослих, заможних рибалок: зачепити корча, обірвати волосінь, намотати на гвинт браконьєрську сітку, проткнути балон катера власним ножем, перевернутись, втопитись і, не просихаючи, приволокти до своєї Киці рибу з базару і відключитись біля дивану з почорнілим від вдалого відпочинку обличчям...

Але наші хлопці були іншої закваски – вони показали майстер-клас: через пару годин притягли чотирьох сомів і пару щук! Таких риб можна побачити у вигляді рекламних бутафорій. Цей випадок і понині стимулює потуги безліч рибалок, які почули про нього чи про людей, котрі бачили когось із тих, хто бачив фото цих деснянських велетів – кожна рибина тягнула кг на 20! Ну, на 13,5 точно... Один сом зірвався, ясно, найбільший!

Процитуємо «Зачаровану Десну». Дід Олександра Довженка говорив малому Сашку про ці місця, станом на 1905 р. :

«– А-а, хіба це риба! Казна-що, не риба. От колись була риба, щоб ви знали! Все було краще. Річки й озера були глибші, риба більша й смачніша, а що вже грибів та ягід у лісі – не переносити, та й ліси були густіші, трави – вуж не пролізе, хіба тепер трави! ...А тепереньки вже скоро, видимо, геть чисто все повисихає й зведеться ні на що.

Я (Сашко Довженко) слухав ці розмови під дубами, і так мені чомусь робилося тоскно, так жалко, що світ споганіє, поки я виросту, і не буде вже сінокосу тоді, ні риби.

– Хто се тобі казав? – спитав мене батько, коли я приліз до нього й почав хлипати.

– Дід.

– Не слухай діда, синку.

– А Десна висохне, тату?...» Кінець цитати.

«Усе марніє, поганішає», – ці слова не викликають сумніву у жодної мислячої людини. Ясно, що К-на-Б, як досвідчений песиміст і хронічний нитик, поділяв цю думку. Але Десна за 106 років по тому не висохла. "Мабуть, ці рибини, щої вони піймали, силіконові чи надувні! З Києва привезли!.." – думав він похмуро посередині липня 2011 р.

Але один сом був точно натуральним, його засмажили і до ранку майже з'їли вісім романтиків. Смажив Іван-Огли, якого витяг Нах-Нах за ноги з намету зі словами: «Так ми сьогодні перекусимо, чи ні?...» Огли якраз задрімав після трьох підобідів і двох підвечірок – Нах-Нах приготував таку шурпу, що ложку не встромиш, її розбавили дві-три пляшки «Тамянки». Огли пив тільки сухеньке, лише йому можна було довірити серед ночі жарити сома. З голови сома зварили вуху, тобто юшку, вона ледве помістилась у відерному казані. Жарений сом виявився на диво смачним, особливо остання сковорідка, зі скоринкою. Цю порцію перевернув К.-на-Б на вугілля костра з пательні і швидко закидав назад, коли Огли попросив потримати сковорідку, відійшовши до вітру. Ніхто не помітив!

Ледве живому К-на-Б.під кінець банкету здавалось, що його настромили на рожен і крутять над багаттям.

– Ви вмієте линути над часом! Не розчиняєтесь у суеті, маєтні і ху... худінням не переймаєтесь! За вашу казкову подорож! За вашу справжню чоловічу дружбу! – дзенькали чарки далеко за північ.

«Чую – здохну тут. Попрошусь завтра назад – до траси киевляни підкинуть. Нехай хоч перекажуться... До світанку кончусь. Принаймі від думок. І обжирання» – думав, тяжко дихаючи, Коц-на-Бóбер.

Берег хитався, зорі танцювали, повнючий місяць, вчетверо більший від того, що сходить над Прилуками починав придивлятися до нього і до табору уважно... Тиша... Вода плюскоче, скидається риба... Місячна доріжка... З краю, метрів за двісті, з-під лісу долинула пісня. Там отаборились байдарочники. Очевидно, професійний церковний хор. Пісня спускалася із небес, стелилась над берегом і Десною, тóркала серце, виймала душу і несла її ніжно на крилах, як метелик барви у вир Сіверського мелосу:

*...Ой ти, дівчино, граєшся серпанком,
Як той вечір, що йде на зустріч з ранком,
У безмежному рідному просторі
Сяють краще всіх нам деснянські зорі!¹⁰
Верби вітами розмалюють воду,
Понад берегом – пісня від народу,
Вона горнеться ніжно так до серця,
І наповнює радістю джерельце! ...*

Благодать! Схотілося і жити, і любити!

Місцина була дійсно красива – галявина на крутому березі, оточена лісом, розміром у кілька футбольних полів, трава вищипана коровами на англійський штиб. У центрі

---

¹⁰ Приховану рекламу Чернігівської оковитої прошу вважати недійсною. Пісня із збірки Л.Кнорозка "Пританцювання за плугом".

газону – оазис, щільний гурт вікових верб, де корови ховались у полуденну спеку і щедро помітили територію.

За таких декорацій потягло на пісню і нашу щирю компанію, заспівував Єгор-Паша. Не пішло. Майже одразу розповзлись по наметах.

– Ну, слава Богу, утряслось, – сказав Ромуальдич Нах-Наху, підводячи підсумки першого дня. – Точно тронемся завтра! Пустимся берега. Підем за течією!

– А ти сумнівався? Там де Нах – завжди порядок! І Пуполло-Тицьо скоро устаткується! Чарка – найкоротший шлях до взаєморозуміння! Мене турбує тільки К.на-Бобер. Дуже вже помірковано чаркується. Як це може бути ранком погано, якщо майже не пив – ну якихось грам чотириста, максимум шістсот! Некомунікабельний...

– Приплющений засранець він! Недопаралізований і недореалізований! – відірвав Ромуальдич. – Коньяк із Єгором вилакали... Я планував сюрприз, посеред Десни... І нахера він бочку двохсотлітровою запасну головою дригом перевернув?.. Мазут розлився. Андрюша образився, півгодини сіном кузов витирав! Чого доброго, за нами не повернеться.

– Та брешуть вони про коньяк! Куди їм випити! А щодо бочки – я сам не розумію, звідки там мазут і як пробка відкрилася... Чудна людина, і прізвище якесь чудернацьке... Погоняло, чи що? – Отаман прагнув відволікти увагу Ромуальдича, дбаючи про мікроклімат компанії. – Звідки він нарисувався?

– Тато в нього Коц-на-Бобер, і мама Коц-на-Бобер, і брат Коц-на-Бобер... До прізвища не придирайся, у тебе самого, нівроку, таке, що поки звикнеш, від сліз удавишся!

– Ти це облиш! Моє прізвище походить одночасно від древнього козацького роду і англосаксонського епосу! Ти до свого прислухайся, Саїд Ой-Страх-Ромуальдич!

– Та годі, вже годі... Цього К.на-Бобера мені Кнорозок рекомендував. Вони кореша по Київській Академії. Казав, що Бобер напише кіносценарій за мотивами наших походів. – Загадкова особа! Перед самим від'їздом приперся в

педагогічний коледж і півдня шлявся з розпанаханою ширінкою і прищепкою на штанині по аудиторіях. З рочахнутих портків ще й стирчав трикутник сорочки... Сьогодні втопив два ключі, шість гайок і дві шайби! Теж мені, кандидат тех. наук! І сома в багаття перевернув...

– А чого сам Кнорозок не пішов з нами?

– Обіцяв під'їхати. О, буде парочка! Це той ще фрукт! Минулого походу розлігся у травах і сказав, що більше «вже не можу ні пити, ні жити, мої очі синіють у житі». Іди, мовляв, Нах, далі, а я приїхав здохнуть тут! А сам задивлявся на молоденьких пастушок, очі так і грали... Прохвост! Поет, одним словом. Ледве одпоїли..., – сказав Ромуальдич позіхаючи

Нах-Нах уже хропів. Табір впав у рятівний сон. Дехто знов «забув помолитись і заснув, як свиня» – точнісінько, як і всі його поплічники на березі.

ПІСНЯ БІЗНЕСМЕНА

*По-моєму, на всьому світі не знайдеться
людини, що могла б зрозуміти блазня, блазень і
той не розуміє свого товариша...*

Г. Белль, «Очима клоуна»

Але не всіх обійняв Морфей. У місячному сяйві по березі блукала самотня постать. Невгамовна душа шукала розради. Очеvidно, замало взяв на груди.

– Чекаєш, ждеш того літа, бабки заникуєш, а тут і поговорити ні з ким! «Немає з ким пасуватись, аукатись через степ!»¹¹ Чужі, черстві, обмежені люди. Ніхто не вмів ні співати, ні спорити... **Відрізняться від інших – значить бути самотнім.** «Втомився я, мов птах над океаном, самотній, як над полюсом антена... Сумний, неначе пізня хризантема...»¹²

---

¹¹ А.Вознесенський, переклад автора.

¹² Пісня із збірки Л.Кнорозка "Пританцьовування за плугом".

– Піду до людей, – бурмотів самотній птах, порпаючись у рюкзаку, у якому щось булькало, – суть і сенс життя у простоті. Але вам цього не догнати...

Велетенський білий місяць над Десною не давав спати не тільки цій неприкаяній недоналітій душі...

У нічну годину божевілья уповні (повний місяць!) корбило Тумора Обербєка – Поліського колдуна-чаклуна і лиходія. На околиці Каменецької Слободи, на горищі покинутого ще за часів Коліївщини млина (колись він був на самому березі!), порослого мохом, диким хмелем і тереном, Обербєк напівлежав у своєму кублі, смоктав щось темне з дволітрової пляшки – чи то кров, чи кагор – і дивився на місяць крізь дірки у стрісі. Він подумки аналізував, ставлячи відмітку «виконано» у переліку апробацій свого сатанинського дару зурочень, зглазів, наговорів тощо. У такий час він любив складати новий проспект підлот на поточний квартал. Пляшка була вже більш порожня, аніж повна, коли до нього долинули звуки, які не віщували Тумору нічого доброго. Він зі страхом прислухався – точно, це був голос самого *Лисого Кукіша*, який доносило теплим вітерцем від Десни, де вчора отаборились *олігархофрени*. «Йон па маю душонку, чай, з Брянських балот спустілся... Ох, не зря мне коза старая Йохася снітся третю ночь кряду... Бяду чую!»

Зловісно заскрипіли іржаві завіси на старовинній оградці – поруч млина була могила, вочевидь, чиєїсь самовбиваної невідспіваної душі. Над млином привидом майнула тінь вампіра. Моторошно ухнув пугач (рос.-філин), по сусідньому чортоторію пішли мертві брижі, коріння з берега, мов щупальці восьминога, поповзло химерними вузлами у чорний каламут ковбані... Божевільним потойбічним сміхом зайшовся бугай (рос.-выпь). Із хашів чортополоху і живоплоту, де, за народними оповідками, починався вхід до

підземелля, яке вело в Батурина до Храму, на який хрестився водій Андрюша, і далі, від Батурина аж до могили Хома Брута, дихнуло неземним холодом могили. Кам'яними сходами зруйнованого млина нечутно кралась зловісна постать, до самих п'ят у чорному балахоні. Трава і мох під її ходюю не вгинались... І Боже борони вас заглядати під каптур – обличчя там не було!.. Крижана кістлява рука схопила, мов залізними кліщами, за кадик і у самісіньке вухо тихенько зашепотіло з придихом плісняви й тління:

– **НЕ ЧИТАЙ НА НІЧ СІВЕРСЬКУ ТРИЛЕРЩИНУ, ДУРНИКУ!!!**

А по тілу Тумора Обербек побігли мурахи, виступив крижаний піт, тіло вкрилось гусячими пухирями з памороззю. Волосся на голові заворушилося і настобурчилось. Страшні звуки наростали. В паніці Обербек надрівав кликом артерію – точно, кров зупинилась, зі страшним Лисим Кукішем не до жартів!!! На всякий випадок Обербек звільнив сечовий міхур, не вилазячи з кубла. Там його і знайшов місцевий волоцюжка Жмиха на сьомий день – і то випадково, шукав маковиння чи коноплю. Знайшов бездиханне тіло і в'язку сушених кажанів. Пляшку з темною рідиною Жмиха чіпати не наважився, кажанів забрав до пива, про тіло повідомив міліцію. Довго він був першим підозрюваним у вбивстві, аж поки висяк не списали на Чупакабру.

Але це буде потім, коли пліт уже пройде Новгород-Сіверський, а зараз якраз затихає моторошне виття, від якого місяць ще більше зблід і набув *приємного світло-зеленого відтінку* – точнісінько такого, як колись лице молодого Коцна-Бобера від «Приморського портвейну», коли він лякав унітаз гуртожитку своїм стогоном.

Риба перестала плямкати та грати, вода завмерла!

Вселенська туга, зневіра і крижаний трагізм існування чулися у тих звуках!

Але це був не завивання того страшного Лисого Кукіша – це подав голос Єгор-Паша (слухай «Голос України!»), який прибився до чужого вогню і ділився з Всесвітом і народом

своїм смутком за допомогою пісні. Його тужливе скавуління враз обірвало натхненний і радісний спів церковного хору. Злякавшись власного мистецтва, Є-Паша заплакав і побрів до рідного порогу, тобто у намет, де нарешті і вирубився поруч із Бобером.

Пригода мала наслідки, про які ніхто з плотарів і не здогадувався. Крах Тумора Обербєка поклав початок розвалу мережі темних сил вурдалаків, ворожок та іншого бісівського поріддя. Це павутиння тяглося від села Костобобрів до самих Ядут, столиці відьмацького куща Полісся, де знаходиться знаменита Гордонова Гора і могила Хоми Брута. Сюди, до речі, планує перенести своє лігвисько сам Похєря Мізенський.

Ланцюгова реакція провалів сатанинських явок продовжується і нині!

Самі плотарі робили вигляд, що нічого не знають, не бачили і не чули...

Один раз лише Пуп Тиць під час рамсань з Отаманом зопалу хвастонув:

– Тобі що, *Лисого Кукіша показати*?

– Та я сам тобі *Волохатого* пред'явити можу!!! – гаркнув Отаман Юрко Нах-Нах, смикаючи шнурок шортів. Але обоє зразу осіклися. Помовчали... Потім довго пили мирову. Вони чудово знали – не слід смикати темну межу.

Важко, та і не треба шукати логіку у цьому клубку подій. Багато дивних просторово-часових збігів: Десна, повний місяць, церковний хор байдарочників зі Львова, пісня Є-Паші...

– Випадок – Бог! Випадок – логіка фортуни. Але основні події – не випадкові! Прошу до ліжка! – любив повторяти Пуп Тиць, запрошуючи чергову пасію, – наша зустріч, мадам, судьбоносна і ключова. – Моє Ватерлоо – випадкове, – додавав він, збентежено злязючи з ліжка і ховаючи очі.

Все залежить від автора – Божого Провидіння, Вселенського Розуму, Вищих Сил, Надматерії тощо... Не варто

заглядати за куліси, порпатись у програмі космічного комп'ютера.

Автор і вам, шановні читачі і глядачі, не радить!

Одна залізна закомірність – горілка, – якось проговорився Іван-Огли. Але йому не дуже довіряйте, він всю дорогу бавився тільки сухеньким!

***

Під ранок з чийогось намету пролунали ледь розбірливі слова: *сліпу любов водило божевілля...* – Це хтось марив про потаємне. Можливо, у мобільник... – Але повторюю: **найголовніше — здоров'я. Моє.**

Воістину, коли вживаєш проносе, цього не приховаєш!..

ПУСТИЛИСЯ БЕРЕГА

Отдыхать надо так, чтобы захотелось на работу. Как мне вас жалко! Юрий Ивченко¹³

Цілу ніч на плоту борсалоя, стогнало, хрипіло, гикало, сопіло, харчало, хлюпало і видувало інші природні утробні звуки якесь страшне чудовисько.

– **Це були звуки самого пекла!** Наче передовий загін грішників жлуктив, жер смолу і випорожнювався у переповнений киплячий казан під бек-вокал і завивання самого Люцифера, прости мене, Господи! – прокоментує згодом Пуп Тиць. Сатанинська химера, вочевидь, потрапила у кокон рибальських сіток та брезентового намету і до ранку намагалася вирватись. Від цих шарпань, хрюкань і хекань пліт підкидало, він тріщав і «коловсь, як чан», себто голова Бобера увесь попередній день.

Але ранок видався чарівним, як усі світанки цієї подорожі. Бобер чотири години спав, мов немовля, тільки з хропінням вепра. Його горлянка набрякла і, здавалось, була забита пересушеним лахміттям – усі чотири години сну він гарчав, як

---

¹³ Один з учасників походу по Десні.

тигр із фільму "Смугасти́й рейс"! Приплющений палець попустило, він уже не так сіпався, і кров у ньому не пульсувала під тиском близько чотирьох фізичних атмосфер. Артрит зник. Поперек теж вгамувався. От що творить вода Деснянська животворяща! **«Я відісплюсь – і знов щасливим буду!»** – прийшла геніальна думка до Бобера. Питання щастя перманентно дошкуляло К-н-Б:

« – Приведи мені молоду ослицю, буду з нею жити ночами, щоб не було думок і безсоння.

– Тобі добре навіть від ослиці, – сказав Чагатаєв, – **твоє щастя схоже на горе**».¹⁴

Було близько шостої години ранку, спостерігалось небачене Лео явище: білий, як молоко з-під корови, туман стелився шаром не по самій траві, а на висоті близько метра над нею. Картина нагадувала триколірний мармелад або тістечко «Радуга»: густа зелень, молочний туман, ніжна синь неба, золоте сонце. І все це під срібною рососою-цукором... От яку картинку подарувала Десна-Ріднуля...

Присівши на самоті, Бобер з подивом виявив поруч чийсь сиві волохаті ноги, власник яких ховався в тумані. То був Пуп Тиць на етюдах з фотоапаратом. Коли Бобер взяв власний фотик, уже ревів Кінг-Конг:

– Доброго ранку, матінко Десно! Доброго ранку, Лео! Доброго ранку, Єгорушка! Доброго ранку, Пуппо Тиціано! Доброго ранку, Саїдушка! Доброго ранку, Ванюша! – це прокинувся Отаман Нах-Нах, сурмив у горн, бив у барабан і собі у груди. Туман він розігнав миттєво. *Виявляться, це він, а не якийсь чудо-юдо, спав на плоту, загорнувшись у намет!*

Київські хлопці вполювали ще одного сома і щуку – кг по 15! Вони, як столичні профі, рибалили з ночі.

Прийшли сфотографуватись із сомами байдарочники Стефка, Звінка (чи Дзвінка, мабуть, Звенислава!) зі своїм регентом, який не назвався. Всім років під тридцять, з ними хлоп'я, десь восьмирічне. Це була високоінтелігентна

---

¹⁴ З повісті опального письменника Платонова А.П. «Джан», 1934 г.

компанія – точно церковний хор! Вони приїхали аж зі Львова пройтись по Десні-красуні, сфоткатися з диво-рибами. Їх радість була безмежна – не даремно їхали, таку рибу побачили! А плотова братія у захваті фотографувала купальні костюми цих панянок, які були не дуже помітними на їхніх розкішних тілах. Це був справжній банкет зрілої жіночості! «Надіюсь, ця розкіш попаде у надійні руки!» – трохи пізніше видав афоризм Пуп Тиціан. Хлопці не знали куди діти очі, які весь час натикались і завмирили на шнурках та стрічках звабливих львівянок. Це вам не топ-моделі, висушені дістами, кастинами і високожиттевими потребами журі! Прекрасно розуміючи лібідну свою владу, Стефка і Звінка вишикувались на крутому березі і подарували пісню:

*...А слова непотрібні усі –
Переконлива мова цілунків,
До нестями солодких дарунків –
Порятунок лише у сні...
На вустах я твоїх ловлю
Чи то сон, чи коротке життя,
І знаходжу я забуття,
І все більше тебе люблю...¹⁵*

Співали триголоссям, чисто і професійно. Диригував цим дійством регент..

– А де Єгор? – промуркотів він густим басом, коли прощались. – Спить? Зрозуміло! – Поверніть ось це йому, – бас протягнув півторалітрову пляшку, скоріше повну, ніж порожню. На дні лежав чорнослив.

Розігріли вуху, нашвидку перекусили, випили за «за дружну компанію, її Велич Природу, за любов і природу, за природу любові, за любов на природі і за гармонію з собою і природою...», **повбивали сомів і щук ломом** і відправили хлопців на Київ.

---

¹⁵ Л.Кнорозок "Пританцьовування за плугом".

Один сом, якого посадили на китайські кукани і прив'язали під плотом, вночі відірвався, зачувши пісню бізнесмена. Зараз він мотався по Десні з пірсингом чотирьох куканів під щелепою і піднімав деснянську братву з ям і печер на сходняк.

Тим часом Єгор-Паша похмуро випив ще пару чарок і пішов у напрямку лісу зі словами: «Я за кисляком!»

Іван-Огли взяв рулон туалетного паперу і теж пішов у ліс, нічого не сказавши.

Минуло дві години. Пліт був давно готовий в дорогу.

– Де їх чорти носять? Вони що там, повирублювались? – Отаман нервово припалував цигарку від цигарки після кожних п'ятидесяти грамів. – Розпустились!

Першим повернувся Іван з двома повнісінькими пакетами блідих поганок, котрі він називав білими груздями.

Ще години через дві явився Єгор з трилітровою банкою кислого молока на плечі у солом'яному брилі, обпечений сонцем – ну чисто тобі скво із кровожерливого племені майя!

– Ти що, чекав доки подоять? – запитав Отаман і виплюнув цигарку.

Ні, доки скисне! – відрізав Є-Паша. – Кілометрів двадцять находив, не повірите – не попробував, для вас ніс!

– Йшов би ти і далі вздовж берега, ми б тебе десь під Новгородом і підібрали! – гаркнув Отаман, – відчалюй! Пора вже і на воді чарку перехилити!

Братва вишикувалась на крутизні. Нах-Нах зняв камуфляжний блайзер і опираючись на весло, як на спис, виголосив прощальну промову, подякував цьому берегу:

Спасибі,

Матінко Десно,

За притулок, за ласку,

За нічну казку!

Спасибі за солодку воду

І велич-природу!

Думки Коц-на-Бобера знов завернулися, підкрадаючись до птаха- щастя:

1. Жити на природі;
2. Бути коханим;
4. Творити

3. Відмовитися від честолюбних задумів.¹⁶

– Першим пунктом треба «Щоб загоїлась пучка!» – думав К-н-Б, приглядаючись до свого понівеченого пальця, який знов почав сіпатися та набрякати...

***

Віддали кінці.
Скотились по похилій.
Пустились берега.
Тронулись за течією...

ПОПАНДОС

*Музыка пользительна,
в особенности – барабани!*

А. Суворов

Заторохтів двигун, задеренчало в горлі...

– *Давай, чи що, не сила вже терпіти!* – видав Бобер.

Ніхто не заперечував, випили, закусили...

Повторили.

Засурмили.

Забили у барабан.

Затягли пісню – не пішла!

Повторили. Засурмили. Забили у барабан.

Пішов советський піонерський реп:

– *Ни шагу назад, ни шагу на месте,
Только вперед, и только все вместе!!!*

Задоволено заіржали. Повторили.

Засурмили. Забили у барабан. Пішов поліський реп:

– *Хто іде? – Ми ідем!*

– *Хто послав? – Нах послав!!!*

---

¹⁶ Умови щастя за Едгаром По.

Заіржали, як жеребці. Загелготіли, як індики. Загоготали, як гієни. Захіхікали, як мартини¹⁷.

Повторили.

Засурмили.

Забили у барабан.

Пішов дитячий проросійський реп:

– *Солнце, воздух и вода –*

Это, в общем, ерунда!

Укрепляет организм

Лишь активный онанизм!!!

Далі поперла суміш зрілого маразму і зеленої шизофренії.

– Ну давай, босота, начитуй! – ревів Кінг-Конг, підглядаючи у записник, і дядьки підхоплювали:

– *Маха Мантра – Наха харя,*

Камасутра, без базара,

Шара – беглая струя,

И не надо фениуя!!!

Розбуяла компанія забавлялась. Отаман Юрко дістав шаблюку. Єгор вишкірив зуби. Ромуальдич просльозився. Коц-на-Бобер розбундючився. Отаман Нах-Нах, збираючись освіжитись, скинув плавки і козирав сліпучим, білосніжним, як унітаз фірми «Сяйво» чи зуби Таїсії Повалій, задом. Все могутнє тіло, крім гепи, було червоним, обличчя його пашіло, як пекельний вогонь чи український борщ – не забувайте, всю подорож у затінку було під сорок, плюс сорок градусів «Хлібного Дару»... Нах- Нах видав такий запальний *гопак з тверком*¹⁸, що пліт зарулило в бік сільського пляжу. Від палаючого обличчя Отамана можна було без проблем припалити цигарку, навіть підмочений «Памир».

---

¹⁷ *Мартин* – велика морська чайка, її крик нагадує хихотіння Ромуальдича.

¹⁸ *Твєркінг, буті-денс, буті-шейк, твєрк, твєорк* (англ. *twerking, booty-dance, booty-shake*) – екзотичний сексуально-провокаційний танок-тряска сідниць.

– Бач, як жирують, олігохряки! – обмінювались враженням двоє місцевих рибалок у забродах під берегом, проводжаючи поглядом криваве ленінське знамено над плотом. – То в них піар-акція, у Новгороді будуть агітувати, гречку роздавать. Хто їм такі текстовки писав, не інакше, як Леся Подерев'янського найняли?

Деснянськими селами покотились чутки.

– Олігофрени бабуїнів везуть! Гречку роздають! Під червоними хоругвами!

– Ні, бабуїни олігофренів! Сто грам наливають! – говорили інші.

– Та ні, то втікачі з Холявина¹⁹, павіанів з Менського зоопарку вкрали! Дулі тичуть і ніхера не роздають!

– Е, та то ж скінхеди, на Крим ідуть, косять під червоних білозадих орангутангів, усім морди б'ють! – вигравала веселими барвами поліська фантазія.

А тим часом невгамовні сиві піонери продовжували:

Ви – на нас, а ми – на Вас!

Є банани й ананас

У країні – Гандурас!

Отвечаєм за базар:

Єзус Кристос – Алла²⁰ в бар!!!

– **Акбар! Акбар!** – котилась луна берегами.

Пліт летів стрімниною з барабанним зомбуванням і гаслами-тріадами:

Ленін, партія, комсомол –

Секс, накотики, рокенролл!!!

На чолі плоту Отаман Юрко *тверкував* і відмахував ритм шаблоюкою. Іван-Огли дув у піонерську трубу, з неї вивергались такі непристойні звуки, що бубнявіли вуха,

---

¹⁹ Холявино – психлікарня поблизу Чернігова.

²⁰ Детальніше про Аллу див. на с. 80.

завертався лист, стелились трави, рожевіли крейдяні Деснянські гори...

Круті схили бачили Хана Батия, онука Чингізхана, і багато інших бузувірів, які направляли ручаї крові в Десну. Слід звернути увагу на те, що сини Батия Сартак і Тихомир, були вже християнами, а племінник Петро Ординський став відомим православним святим і чудотворцем, дочка Сартака Феодора одружилася з руським князем із роду Рюриковичів – Глібом Васильковичем і стала, таким чином, родоначальницею багатьох відомих родів Московії і Російської імперії, а син Тихомира став родоначальником відомого роду господарів Молдавії – Бесарабів.

Цей історичний екскурс безтактно нагадує про політико-релігійне хитросплетіння, що знаходить своє продовження в Думах, Радах, Сеймах, Сенатах та усіяких Хуралах, де заправляють сильні і, скоріш, хитрі світу цього. Але продовжимо ковзати по поверхні, не занурюючись в каламуть, бо загубимо головну лінію цих мемуарів – здійснення дитячих *мрій деяких активних представників соціального планктону - біомаси...*

Пам'ятають деснянські схили і зовсім рідного нам князя Ігоря, який тут топтав конем ковила і черпав з Десни воду шоломом – пив сам, поїв коня і свою дружину, мужню і хоробру, найкращу з усіх, єдину і неповторну... Уточнимо: мова йде про Ігоря Святославовича, князя Новгород-Сіверського, головного героя "Слова о полку Ігоревім", а не Рюриковича.

Обпалені давниною гори тепер знають, що все минає, *життя абсурдне, трагікомічне, але швидкоплинне: витікає і впадає в дитинство. Треба встигнути зрадіти.*

От сиві плотарі і старались... Грали роль щасливих, тобто були щасливими – грали щиро, бо безкоштовно. *Коли ти приховуєш щастя, воно не зараховано.* Це однаково, що пити коктейль «Емануель» під ковдрою в самотині! Чи заводити, нюхаючи чадний газ, своє «Ламборджині» в замкнутому

гаражі. Чи шепотіти «...а слова непотрібні усі – переконлива мова цілунків, до нестями солодких дарунків...» перед дзеркалом у шафі, в пеньюарі, знов же таки в самотині!... Треба, щоб увесь світ почув! І побачив! **Коли світ узнає, що ти щасливий – тоді зараховано!**

Плотова братія надривалась з усіх сил, знаходячи забуття від п'яного вітру свободи.

– Ич, яка в нас коханка! Гляньте-но, що ми з нею витворюємо! Ех, Десна-Пустунка! – переконували дядьки себе і весь білий світ.

– **За мною, штунди-рукоблуди! За мною, псевдобратія!** – із таким афоризмом Нах-Нах з розгону стрибнув на Десну «бомбочкою», себто гепнув могутнім задом, *розігрітим тверкінгом*.

Гарячу блакить неба розірвало несамовитим ревом, наче слон обперся на підпиляне дерево і рухнув, помираючи, на загострену палю... Зашкварчала вода, заходила бурунами, повалили з глибокої вирви хвилі на береги... Вмить на плоту настала мертва тиша, як в операційній перед вирішальним надрізом інтерна-початківця.

***

Полишимо цю галасливу компанію і на певний час зануримось у глибинне життя, невидиме людському оку. Головні події часто відбуваються не назовні, а глибоко всередині. **В душі і серці йдуть кровопролитні бої, приховані спокійним, красивим дзеркалом поверхні-посмішки.**

По фарватеру, по самому дну, здійсмаючи клуби мулу, водоростей і грязюки, тягла Деснянська братва свого визнаного авторитета на розбірки. Законником був старий сом, такий древній, що так і хочеться назвати його *сомозавром*. Він ще пам'ятав козацькі чайки на Борисфені і човни вікінгів на Босфорі з Дарданеллами. Уже й сам забув, скільки років він був «смотрящим» від Грем'яча до Хібалівки!.. Коронували його не стільки за силу і лютий

образ, скільки за значний відсоток недбальства. Наплювательстваське ставлення по життю торкалось не тільки сторонніх, а в першу чергу поширювалось і на себе. Це його і рятувало. *А ще фарт, без якого не варто впливати на лови чи приходити в світ!*

Цей відчайдуха ходив по лезу бритви скраю провалля і чхав у таку прірву, що одна тільки думка про неї могла пересічну істоту *довести до інсульту напередодні інфаркту...* Тому і прилипла до нього, як колись мовляли, кликуха, а тепер кажуть – погоняло «Похеря». Недавно він відійшов від справ і заліг на дно у Мізинському Гроті, слухаючи казки грабово-дубових лісів раннього та пізнього палеоліту. До цього лігвиська можна було добратись тільки таємним підземним Деснянським лабіринтом, тож його рідко хто турбував уже багато років. Але тепер умовили на святу справу: навести порядок на районі.

Дюжина велетенських сомів, шук, судаків, потріпаних і побитих життям і браконьєрами, від хвоста до голови в шрамах, крючках, блешнях і уривках рибальських сіток та водоростей, вкриті придонним темно-зеленим мохом, тягли Похерю, як бурлаки, за вуса, штовхали під плавники і зябра. Попереду на диво швидко рухався рак, за розмірами більш схожий на лобстера. Він своїми клешнями прокладав дорогу між корчів та водяної порості цьому кортежу, немов житель племені Аймара чи Тупі-гуарані зі своїм мачете в джунглях Амазонки. Керував акцією сом Бахур – той, що відірвався від плоту з чотирма куканами під щелепою.

– Накажи їх, Похеря! – гундосив Бахур, підтримуючи і штовхаючи під хвіст сомозавра. – А наша сім'я обшак підігріє. В натурі, вік сонця не бачити!

Сомозавр важко ворушив зябрами, хрюкав і хекав, але все-таки вперто сунув уперед, хоч і без особливого ентузіазму:

– Легше, тихіше – не пришпорюйте!

– Постягуй їх із плоту і роздери навпіл, як оселедців! Повиривай кадики і застав ковтати власну блювотину! –

входив у раж Бахур. – Братку мого висмикнули! Весь район перешерстили! В натурі, вік місяця не бачити! Братва покарання прагне!

– А Кривого Дрочу піднімали? – пробував зістрибнути Похеря, перевести стрілки на молодший авторитет, по ходу відмазатись від місії «смотрящего».

– Не підписався Дроча! Не мій, – каже, – регіон!

– Гнилий отмаз! Очкує Дроча! – видно було, що Похеря відчував відносність справедливості помсти. – Та і ви відморозки – менше треба на малолітніх плотвичок кидатись. Чи качок за лапи смикати! Малява прийшла з Мізенського Затону – русалки на вас на аліменти подали за ікру!..

– Так місяць був же уповні! **Все живе дібало!** – скиглив Бахур. – Сделай їх, Похеря! Стягни с плоту за ноги, а тут уже і ми навалимося! Давай он того, з фіолетовим пальцем, *дрища децаного!* Потім того, бородатого, *полупокера забиченого!* Вони братана мого – під зябра, і перед фотокамерою в обнімку позували. А потім розкріили братку мого і на пательні зажарили, падли!!! А голову – на вуху... Тепер танцюють, *у бубон б'ють, у фанфари дмуть, канібали!*

– Ну давай, протріть мені зеньки-моргали, підніміть, я по ходу роздивлюсь, що там і хто там!..

Сомозавра, як субмарину, поволі підняли до самої поверхні перед плотом – ось у цей момент і обрушилась на його тім'ячко з розгону монументальна, **десятипудова розпечена дуно-гена Годзіли-Наха!** Закипіла, зашкварчала вода, заходила бурунами, повалили з глибокої вирви хвилі на обидва береги, накриваючи розпатлані верби і кошлаті вільхи...

– Пля, кажись на топляк напоровся! Оце так попандос! – прийшовши до тями, заволав Отаман. – Глуши мотор!

– А, шелупони! Подставу чую, замануху! На кого хвоста задрали, уроди! Шакалюги нагуляні! Волкі позорние! *Я вас подібаю!* – Похеря, якому було, як з гуся вода, – по барабану, зрадів можливості вийти з гри. – Урою! Всіх опетушу! – ричав він, посміхаючись у свої велетенські, зелені від

плісняви, вуса. Зображаючи агонію, він гребонув триметровим хвостом, розвернувся упоперек русла, до половини викинув себе на берег, як синій кит, поблизу рибалок і задрімав:

– Та ну вас всіх на х...!..

Його челядь наживала хвостами.

– Ну, що я казав, *олігохряки жирують!* Бач, які дорогі костюми, очевидно з Голлівуду, Парку Юрського періоду – ось куди партійні грошенята йдуть. Зараз зніме маску, вилізе сам президент Холдингу, запропонує сто грам і вмовить продати землю чи купити мій голос! – мовив старий рибалка.

Але молодший його не чув. Загубивши чоботи, він біг до села, лементуючи:

– Рятуйте! *Алігатори ідуть! Дзвонить у дзвони, спасайте Україну!*

А пліт ішов далі. З трудом затягли на палубу Нах-Наха. Рани виявились не такі вже й страшні, від медичної допомоги Отаман відмовився.

– Водиця Деснянська все зцілить! – сказав він, відсторонюючи йод і бинт та наливаючи чарку. І точно, за пару днів зажило все, як на Змії триголовому.

***

Витримавши паузу, Похеря досить жвавенько добрався до свого лігвиська і задрімав, слухаючи мову трав та шепотіння лісу під архірейською резиденцією, поблизу Мізинської стоянки.

Уміє ж дехто прилаштуватись!

А плотова братія, не підозрюючи про лихе підводне царство, линула і линула за течією під мирний стукіт мотора. Мотористом і стерновим були позмінно Єгор і Іван-Огли – помірковані, толерантні і адекватні!

Після того, як Отаман осідлав топляк, він вгамувався і на борту наступила тиха година – народ занурився у важку полудневу дрімоту.

Вже під вечір Отаман Нах, флагманич і керманич, чільник, фундатор і модератор, гуру і сенсей, під орудою

якого відбувались всі пригоди, вибрав стоянку – "місце просто огребенное!" Там і розгорнули табір для ночівлі і подальших пригод.

АФЕДРОН

– *Це Космічний розум?*

– *Це Вселенська глупота!*

За вечерею веселощі із гребеня зовсім сповзли у западину депресухи.

– От скажи, друг Леонсіо, – сумно питав Ромуальдич, – для чого ти живеш? У всі часи *головним завданням батьків було навчити радіти життю*. Це ж стосується бабусі-дідуся, ну, і вчителів... Та куди там – ти сплюндрував їх святу місію ще в ранньому дитинстві: семирічним сопляком уже конспектував віршики «Смерть» величного гумориста Мишка Лермонтова! Отаке *підростало надлючення*, прости мене Господи! – Ромульдич перехрестив Коц-на-Бобера чаркою, трохи пригубив і продовжував, – Смурний смайлик ти. З пелюшок. Тебе взяли як літописця походу, дали зошит, а ти і не куєш, і не мелеш! Себто і не пишеш, і не п'єш! А я ж пригадую, як у гуртожитку аспірантів, у тому *сучому вертепі*, ти розважав публіку своїми творами. Прочитай нам поему "Здобувачі усіх наук, єднайтесь! Не на віки ж!.."

– То не поема, то гімн аспірантів, – слабо заперечував К-н-Б.

– Та хоч що-небудь почитай, наприклад, пародію на мексиканський серіал, тоді якраз транслювали "Рабиню Ізауру". Про *пригоди дона Педрілли і сеньйора Нахеро*. Боже, що вони там у тебе витворяли з *сеньйоритой Кончитой і сеньйорой Лопальей!* "Газдиня Ахулія" – так цей пасквіль у тебе називався? Або пісня "Відлебеділо лібідо!" чи збірка "Алые львы, или покусанный клитор"...

– Та це все не в мене, – скромно відмовлявся К-н-Б, – у мене зараз: *"Муза в богадельні – поет на живодерні!"* Творчий простій!

Так і не вийшло розвеселитись.

День видався важким. Починалась третя ніч на Десні.

– Ну, сподіваюсь, що сьогодні ніхто так не хропітиме. Мені то що, але бідний К.Бобер точно не засне! – сказав Пуп Тиць після вечері, коли всі без зайвих розмов розповзались по наметах. К.Бобер промовчав – це ж він країв свою горлянку диким риком!

Але пора було і сотворить молитву.

Було чути, як хтось тихо муркотів у мобільник:

– Як би ти знала, моє Зайченятко, що вони витворяли! Йй-Богу, дійдем до Новгороду, піднімусь у монастир і поставлю свічку Миколаю Чудотворцю! Якщо не доконають... Надіюсь, це був ефект першого дня на воді! Далі – я зарікся: три чарочки вранці, три чарочки в обід і три чарочки під вечерю! А більше – зась! Нехай хоч повсираються..., – почулось підозріле хіхотіння у сусідньому наметі. У голосі добавилось металу:

– Так, шеф, розпишіть, поки що на мого зама, я приїду і цей конфлікт владнаю... *У кожного своя правда...* Так, погода чудова.., – і, стививши голос закінчив, – цілую, жду, навіки твій! Трохи згодом з чийогось намету долинуло буркотіння: – *Ликуйте, смерды, – зрю на ваших лицах торжество грубой плоти! Истинно глаголю – ядучая ваша сила!..* Ну её..., Нах!

– Амінь! – відгукнувся Юрко Нах-Нах з плоту, де він знов замотався у ганчір'я. Згодом відтворилась і його пекельна какофонія. Якась допитлива доісторична темно-зелена, аж коричнева трипудова кайман-щука зачудовано прислуховувалась до звукових ефектів, висунувшись із чорної води по пояс і роззявивши пащеку на блідо-зелений місяць та його божевільно-блискучу доріжку... Це була приваблива ілюстрація до подорожніх нотаток!

Табір занурився у рятівний життєдайний сон.

Цілу ніч вирувало життя деснянської флори і фауни. Зовсім поруч у ручаю плюскотіли, булькотіли і пирхали працелюбні бобри. Ручай, шириною метрів три, можливо, був бобровим каналом. Він впадав у Десну під склепінням непролазних хащів, як у тунелі. Глинисті береги були вкриті слідами бобра, видри та інших корінних жителів Полісся.

Ранок знову видався казковий. Поміж наметів, затинаючись через мотузки розтяжок, як дядько, ходив Черногуз – він же Лелека, він же Бусол, він же Гайстер, він же Аїст. Він дав себе сфотографувати і пішов далі. Лелек можна бачити часто під час всього походу – і в польоті, і крокуючих, і завмерлих над здобиччю.

Після купання і могутнього сніданку (куховарив Нах!) настрій був, як завжди, комунікабельний.

Ромуальдич зайнявся своєю улюбленою справою – пранням. У нього був набір пральних порошоків і два пластмасових тазика – білий для спіднього і червоний для верхнього.

– Друже Полоскун! – Нах-Нах загравав до Ромуальдича, пускаючи кільця від цигарки на надувному матраці.

– Агов! – миролюбиво відгукувався чистюля.

– А Ви, пробачте, усця чи усра?...

– І усця, і усра!

– Тоді рекомендую «Тайд», – іржав Нах-Нах, – він приємно освіжає!

Після прання Ромуальдич загібав територію драпачкою – легенькими граблями, які розкладались віялом.

– *Как много девушек хороших*, – муркотів він собі під ніс, працюючи над територією, – *и шо ж так тянет на плохих!* – склалося враження, що він розчісує свою Кицю-Тигрицю чи Чортицю-Бісицю, настільки ніжними і професійними були його рухи.

Покінчивши з прибиранням, Ромуальдич брався наводити лад у своїх рибальських саквояжах, забитих усіляким

причандаллям. Тут були сотні предметів, набагато більше, ніж найменувань на городі бабусі Сашка Довженка: коробки з гачками, грузками, поводками, заводними кільцями і карабінами, пакети з волосінню, різнокольорові і різнокаліберні поплавки, строкаті і різномасті мормишки, блешні, воблери, бомбери... і т.д., і т.п. Приманки були як металеві, так і пластикові чи силіконові. Деякі виглядали дуже натуральними – і сам би рибку хапнув! Всі речі були від «найкращих», в лапках, фірм, тобто найдорожчими, які можна було знайти на прилавках, піддавшись брехливій рекламі продавців. Ці продавці довго потирали руки від задоволення, згадуючи «лоха-мажора», якому вони впарили мозги і сплавили товар. Карбонові спінінги, фідери, вудлища, «японські» котушки і котушечки, рибальські нитки по 1\$ за метр, а їх було кілометри і кілометри!.. Все вибиралося найдорожче і з запасом – *бо скупий платить двічі! А бідний – ні разу!* Слід відзначити, що ніхто ніколи не бачив, щоб Ромуальдич впіймав рибу. Його взагалі рідко з вудкою бачили! Не до того – рахував чарки... Факт, достойний похвали – він знаходився у повній гармонії з рибними ресурсами Деснянського басейну. Він взагалі рибу не чіпав!

Якби вдалось продати цей реквізит, то на виручені гроші можна було б годувати дружну сім'ю аж до повного її розвалу від обжирання рибою!

Ромуальдич так любовно розкладав і перекладав ці речі, що, здавалося, він *вимощує пелюстками троянди ліжко для першої зустрічі зі своїм Котяточком-Мурляточком...*

– *Сердце! Тебе не хочеться покоя! Как хорошо у меру пить!* – наспівував Ромуальдич, згадуючи «три чарочки вранці».

А що ж робили інші?

Пуп Тиць, який взагалі ніколи не сидів склавши руки, – він їх складав під голову, лише коли спав чотири рази на день після кожних чотирьох чарок. Так от, Пуп весь ранок

ставив сітки вдовж латаття Десни – результат у нього був завжди позитивний.

Єгор-Паша спав подалі від гріха, тобто від розмов.

Іван-Огли бродив і пірнав під берегом, як Крокодил Данді. У нього була саморобна зброя для підводного полювання – піка, яку кидало з руки гумою від велосипедної камери. Він полював на линів чи форель – а може, й на восьминогів чи кайманів... Здобич він не показував. Очевидно, Огли ловив її, чіпляв до хвоста бирочки і відпускав – він теж був у гармонії з природою, вся ця дичина там і залишилась!

К.Бобер полював на реальних скромних сибілів – так у цих місцях називають верховодок. Ловив на дуже легку вудку, на хліб, поки не набридло. Бродив із фотоапаратом, відволікаючи увагу, потім поцупив у Ромуальдича мило. Свого у Бобера нічого не було. Він уважно придивлявся до гачків-поплавків...

На обід Нах-Нах приготував налисники – з кисляку Єгорки одержали першосортний сир. Ох, не проста робота приготувати налисники на вогнищі, коли у затінку жарило під сорок! Але Отаман любив побалувати товариство усілякими «мендиками». Чи «дурдочками»...

Під час обіду зайшла мова про назву плоту:

– Як це ми йдемо без назви? Історія не пробачить!

Але довго пропозицій не поступало, відчували відповідальність – як ти яхту назвеш, так вона і попливе!

Хтось запропонував назву – "Афедрон". Ніхто точно не знав, що воно значить.

– А що, мені подобається! Чую щось величне. Відгомін із Античної Греції: *Посейдон, марафон, апейрон*. Можливо, афедрон символізує таємницю матеріального першоджерела, *бозон Хіггса* із адронного колайдера – сказав Є-Паша.

– Скоріше це щось медичне: *пірамідон, цитрамон, феромон*, – висловив припущення Іван-Огли, – це щось стимулююче.

– А мені приходить у голову щось сучасне: *мегафон, мікрофон, космодром!* Чи, принаймні, *омон!* «Афедрон» підходяща назва, – вставив і свої п'ять копійок Бобер.

– Гаразд, так і назвемо. Спаде жара, кинемо запит в Інтернет, уточнимо, що сіє гламурне слово означає, – на тому і порішили.

І справді, коли вже розповзлись по наметах, вгамувались і позасинали, з чийогось намету почулась тиха мова:

– Моя ти Кізочко, якби ти знала, як мені без тебе тужливо! Правда, тут деякі відволікають скучати за тобою! Назву для нашого судна підбирали – традиційна оригінальщина типу "Плавбар», «Бухлоход» чи, вже зовсім на анорексичний кінець, «Алкодрон» їх не задовольнила. Уяви, що ці *старі досвідчені волоцюги, свербливі блудні* удумали – «Афедрон»! Ось послухай, я цитату із Нету витягнув. Тільки не перебивай! – інкогніто почалось розлоге цитування:

– *В афедрон не давала ли?..*

Этими словами начинается роман Елены Колядиной «Цветочный крест»²¹

Задавши сей неожиданный вырвавшийся вопрос, отец Логгин смешался. И зачем он спросил про афедрон?! Но слово это так нравилось двадцатидесятилетнему отцу Логгину, так отличало его от темной паствы.

– *Кому, отче? –* впробісивши жена, как только почувствовала на себе взгляд попа.

– *Что – кому? –* охваченный подозрениями, рекнул отец Логгин. – *Или их было несколько? –* трепеща от ужаса (он впервые столкнулся лицом к лицу со столь изоциренно богомерзким блудом), гневно спросил отче. – *Или не мужу ты давала в афедрон?!*

– *"Двойной грех! –* быстро промыслил пастырь. – *Блуд с чужим мужем и блуд в афедрон". –* Кому же?

– *Отцу, брату, братану, сестричичу (мужу сестры)...*

---

²¹ Журнал "Вологодская литература", 2009.№7. Роман "Цветочный крест" став головною інтригою премії "Русский Букер" і викликав шквал відгуків в діапазоні від "позор" та "богохульство" до "настоящая литература" і "высокое и светлое".

После кожного знову произнесенного сродственника отец Логгин вздрагивал нутром.

– ...подруге, – перечисляла молодица.

– Подруге?! – не поверил отец Логин, – и как же сей грех ты с подругой совершала? Али нестом?.. И что же, по-твоему, значит сие слово – "афедрон"?

– Сим мудреным словом отче дальний путь нарек?

– Ах, мракобесие... Ах, бескнижие... – принялся сокрушаться отец Логгин. – Афедрон суть задний оход каловый.

Молодица похлопала очами.

– Да жопа же, али ты, Феодосья, жопы не знаешь? – быстрым шепотом пояснила случившаяся рядом просвирница, – прости, батюшка, за грех вмешательства в таинство покаяния...

Цитування перервалось.

– Та ні, моє Котятчко, я випив небагато: три чарочки вранці, три чарочки в обід і три чарочки під вечерю, ну, може, чотири! Та що ти мене не слухаєш, що ти мене запікуєш! – почувши тихенький регіт десь із-під намету, голос добавив металу і суворо продовжував:

– Шеф, я скоро приїду і розберусь зі своїми гайдюками.

Відтак позаяк абияк не буде! Їхні організми враз посміхатись перестануть! Вони в мене забігають попереду коня, на **істеричній батьківщині прихистка шукаючи!!!** – голос притихнув і додав: **Цілую всю, моє Мурмоляточко! Навіки твої!** – і дав відбій на мобільнику.

Трохи згодом почулась нерозбірлива айпадна молитва, заключними словами якої були:

– ...были люди, коих блаженство омрачалось благополучием моего бытия... Ну їх, Нах!..

– Амінь! – відгукнувся Отаман зі свого кокону на плоту.

Ще один день канув у Лету. Десна продовжувала свою течію-життя...

Разом із вітерцем затихають перлинні розсипи невидимого пташиного світу – мостяться на нічліг. Пахне в'ялою травою, медом, духмяними квітами, м'ятою і нем'ятою травою, полином... П'янкий запах романтичну душу з ніг валить! Рубає з плеча...

ЖИТТЯ СТАРУХИ ДЕСНЯНСЬКОЇ

Природа – єдина книга, кожна сторінка котрої наповнена глибоким змістом.
Гете

Настав ще один чудесний ранок. Особливу радість приносило купання у солодкій чистій вранішній воді. Це була одна із складових сенсу життя. *Не поплавав у Десні – літо не захищене, життя не вдалося...* Купались здебільшого, як дикі звірі чи свійська худоба – у чому мати народила. Це не виглядало як виклик цивілізації або нудизм – глядачів не було. Це просто було дуже приємно! Вода солодка, як пестоці коханки. Чи коханця...

Звернемось до "Зачарованої Десни" 1900 року: "...Тоді Десна була глибокою і бистрою рікою. У ній тоді ще не купавсь ніхто, і на пісках її майже ніхто ще не валявся голий. Ще ніколи було усім. Були ми всі тоді трудящі чи малі. Дівчата не купались навіть у свято, соромлячись скидати сорочки. Чоловікам з давніх-давен не личило купатись за звичаєм. Жінки ж боялися водою змити здоров'я. Купались тільки ми, малі. Була тоді ще дівкою Десна, а я – здивованим маленьким хлопчиком із широко розкритими зеленими очима."

Такою залишалась швидкою дівкою Десна і у дитинстві Лео Коц-на-Бобера, коли батько віддав його на заслання у с. Городище під Коропом, тоді воно називалось Комуністичне. Л.К-на-Б більше року провів у тітки Олени на деснянських просторах. Було тоді йому 6 років – про цей же щасливий вік писав і Довженко. Десна залишила глибокий слід в душі у Лео. Ці мемуари – ностальгія.

Тоді теж дорослі дуже рідко купались, але рибу продовжували ловити. Зате тоді Десну прасували важкі баржі – з піском, крейдою, цементом, лісом... Ходили навіть пароплави – у хвилях після них любила гойдатись дівтора...

У 1988 році Лео приїхав знов у гості до Десни вже парубком. Годували комарів у наметі, дивились на зорі, гойдались на велетенських хвилях після швидкохідних катерів на повітряних подушках: "Піонер" чи "Коршун". Вони розмивали береги. Тепер, у 2011, році зникли і баржі, і пароплави. З'явилися сотні моторних човнів. Електровудки, фідери, прикормка, кілометри сіток, вибухівка... Браконьєрів і простих рибалок терпить Десна і годує Десна! Терпить вона і яхти нових українців, і виїзди на природу у розкішних авто, і гасання джипів по піщаних косах, по воді і пошуки трактора, щоб витягти авто, – чим крутіший джип, тим далі трактор! Терпить вона і люте матюччя на заході сонця чи сході місяця, і поросячий вереск сивих дідів і пузатих суперменів з розкішними блондинками! І їх купання та інші атрибути Weekend- ества Купальських Ночей:

*Через багаття стрибав, як кабанчик,
Хрюкав у небо, стріпнувши ногами,
Щось підливав їй міцненьке в стаканчик:
Ой, що то буде сьогодні між нами!*²²

На відрізку Гремяч–Короп (далі пліт не пішов!) Десна приблизно Зачарована, а вже далі – Загажена, аж до Дніпра. Антропогенний тиск призводить до її занепаду. Склотара, пластикові пакети і пляшки скоро закриють полюси Землі і задушать Амазонку... *Склотара переживе Єгипетські піраміди – а пірамід боїться час!*

А поки що природа Десни знаходить притулок на Старицях, Старих Деснах, Старухах – так називають частини колишнього русла Десни, чи просто озера, що лишаються після розливу великої ріки. Вони бувають повністю відокремлені або з'єднані з основним руслом, інколи ледь помітним каналом, інколи таємним річковим тунелем. Сюди важко добратись як чесним рибалкам, так і браконьєрам:

---

²² Л.Кнорозок "Пританцьовування за плугом".

плавні заболочені, водорості, як гірлянди, чіпляють весла (куширі з царства зелених рослин, роголисники темно-зелені), намотуються на гвинт, мов коси русалок. Спеціальних човнів з низьким осадом і надводними пропелерами, слава Богу, на деснянських плавнях ще не видно!

Ось тут і знаходить схованку флора і фауна, точно так, як паростки живої науки процвітали на Сході, втікаючи від святої інквізиції, якомога далі від камер тортур із іспанськими чоботами й вирвами для заливання розплавленого свинцю в горлянку та вогнищ на площі Кампо де Фьорі.²³ А тут – приємний клімат, прянощі, вино, музика і гареми... Отже, на Старицях вирувало життя, далі від антропогенного тиску.

Мальовничі плеса були щедро вкриті пласким листям латаття білого та глечиків жовтих (в миру – білими і жовтими ліліями – «кувшинками»), які потрапили сюди з Червоно-Зеленої Книги України, листям чиліму – водяного горіху, якого мало хто куштував, бо він колючий. Плавають острівки тілорізу, що виставляє свої шаблевидні листя, усіяні гострими гачками (в миру – різак!). На могутнє латаття вистрибували плотвички і карасики, рятуючись від щупаків чи страшного окуня-горбача. Цих стрибаючих рибульок елегантно підхоплювали білокрилі мартини (в миру чайки), інколи каменем падав могутній хижак: шуліка, скопа, орлан-білохвост і, вже зовсім нечасто – чупакондор... Бували випадки, що цей хижак хапав і браконьєра – довго поминали цього бідолагу співпляшники, боязко хрестячись на лихі небеса... Потім знаходили його сплячим у човні – нічого не пригадує! Відпочив на природі... Поруч порожні дві пляшки, за якими того і посилали. **Прагнення до забуття – одне з означень гомо сапієнс**, чи тепер вже **гомо інформатікус еректус**. Примітивне творіння Боже, типу інфузорії чи

---

²³ Площа Квітів у Римі – там спалили Д.Бруно.

таргана-підплінтусного, керується виключно трьома інстинктами: *насичення, розмноження і самозбереження*. У них здорове життя – не турбує ні безсоння, ні фригідність... На вищезазначених інстинктах закорінено і буття хребетних, в тому числі і класу ссавців з двома дуже нервовими системами, але крім трьох китів, скоріш акул (*жрачки, сексу і мандражу*), цих високорганізованих тварюк мотузять і мордують прагнення до слави, влади та грошей, керують ними марнославство, жадібність та пиха. Любов і голод «поспудно втуне исподволь» керують миром, в тому числі і сімейним. Щодо мандражу – тут «сто відтінків сірого»: жахливо, наприклад, заглитнути щось некошерне чи заснути (боронь Боже!!!) під час бурхливого злягання... За дороговказ усі гомо еректуси, не змовлюючись, вибрали *зздрість – рушійну силу прогресу*. Зздрість – сірий кардинал більшості інтриг.

Зрозуміло, що таке насичене життя, потребує розрядки, забуття. Кохання, подорожі, хоббі, спорт, працеголізм, наркотики, соцмережі рятують від депресії не всіх. У нашому випадку – пияцтво на натурі. Це вам не ганделик чи кухня! До природи добираються тільки сильні особини, що зуміли пристосуватись до мінливих і жорстких умов бізнесу, державного або сімейного життя (див. теорію соціал-дарвінізму).

Взагалі такий індивід сповідує поміркований індивідуалізм і алкоголізм, але на лоні природи відірвався: «взалкав», набравсь «як жаба мулу». Темна енергія завирувала і у свідомості та душі виникли чорні діри. Блювотний рефлекс було придушено ще в ранній юності, тому десь на третій день цей лицар активного відпочинку в процесі еволюції спинається на чотири і довго дивиться в зелене дзеркало деснянської плеса з корми катера: що то за морда англійського бульдога після четвертого інсульту визирає з горловини його фірменної рибальської футболки?! А вночі об його намет *терся і лунав вибалушеними фосфорними баньками Болотний Огир* – тіпав дикою (аж

до землі!) гривою, бив копитом і обмахувався кудлатим триаршинним хвостищем, збиваючи сіро-буру бородавчату нарость мушлів та водоростей... Удосвіта близько берега по густій зелені латаття між лепешниками бігала водяна білочка: сніжно-біла, але дуже гаряча...

Однак на хвилях творчості автора повернімося до життя Старухи Деснянської. **Творчість – висока форма забуття.**

Ох і розкішний пташиний світ цих потаємних куточків природи! Найбільше милують око пернаті водоплаваючі і водобігаючі мешканці. Плавають в цих місцях лиски-брюнетки і мініатюрні плиски-білявки, бігають по лататтю струнконогі водяні курочки та інші неозначені птахи.

Ось пташка ремез сидить у сплетеному з травички, пуху тополі та очерету гнізді-рукавичці. Цвірінькає-пілікає, як мобільник при прийомі СМС. У таємничій підводній царині болотних папоротей-водоростей пірнають за рибкою голубі зимородки (рибалочки). Вони коротко пищать-пінькають і стрілою пірнають під воду, якщо пощастить, можна побачити, як вони линуть під водою – махають крилами. Поважно, мов маленькі лебеді. Чапля стоїть на авансцені біля зависи з очерету. Чорна, з червоною книгою в оберемку – зараз почне лекцію на тему "Бережіть природу, матір вашу!" Та ні, то чорний лелека (із червоної книги України!) – підняв ногу і забув опустити, дивиться розгублено: куди вона поділась? Деся над луками різко крикне чайка (в миру чибіс) – а він все шукає ногу!

Вужі пролазять аж до води, полюють на жаб і плавають, деякі, як удави, товщиною з велосипедне колесо

Раптом серед літа божого вжарить пісню соловей. Що це за спізнілий з весни парубок? Прислухаєшся чи придивишся – аж ні, то пташка варакушка (синьошийка) імітує трелі соловейка! Теж, мабуть, рисачить! До молоденьких очеретянок прилетів. Тисячі берегових ластівок, їх тут називають щурами, вони живуть у норах крутих пісчаних берегів. Їх безліч, як зір на небі! Є гніздування погонича, болотних кричків, чибісів, очеретяної вівсянки; є поселення бобрів.

Різні птахи – співають, літають, плавають, сидять на гніздах. А барвисті бабки-стрекози! Джмелі та бджоли шукають духмяний хміль.

У прибережних лугах деркачі (коростелі), перепілки, кулики – нащадки тих, що вилітали з-під ніг Сашка Довженка, коли він бігав у густій, "вуж не пролізе", траві! Повинні там бути і баранці (в миру бекаси, дупелі)...

Від річки долітають голоси гусей, качок, огарів (не плутати з огирами!) – надзвичайно рідкісних у цих місцях червоних качок. Бувають лебеді, але рідко, як подарунок. Пливеш на човнику, бачиш – лебеді. Підкрадаєшся з фотоапаратом – тю, та то ж гуси! Білі, з червоними дзьобами! Фотографуєш – покажу, як лебедів!

Гуси часто-густо живуть самотійно до пізньої осені – вони дикі й розумні. Сплять дуже сторожко – не підйдеш, піднімають такий гелгіт, що хочеться заткнути вуха і сховатись в окопі. Їх стереже гусак, котрий моторошно шипить, може збити крильми-лапами на землю, заклювати на смерть будь-якого хижака, що підкрався. Основний хижак – заїжджі козляри. Інколи цих непроханих гостей в гарячці добивають вилами господарі – цікаво, як їм вдаєть-ся по осені загнати цих диво-гусей до двору? Охоче вірю – їх далекі пращури врятували Івасика-Телесика!... І Рим!

Якщо поруч ліс чи гай, переважно листяний – це буває часто на схилах Десни, то там можна знайти ожину, малину, чорниці, суниці, калину, навіть смородину чи вишні. В кущах горіхи, шипшина, глід, терен...

Є гриби – пам'ятаєте, Іван-Огли назбирав 12-літрове відро блідих поганок, тобто білих груздів. Він їх сам і відварив, щедро приправив оливковим маслом з часником і подав на вечерю цілий тазик. Всі їли, прицмокували. На ранок – о, диво: всі живі і тазик повнісінький! Рідко трапляються соснові бори з білими та іншими благородними грибами.

Особлива благодать, коли заходить Ярило-Сонце. *Божа аромотерапія!* Жодного людського звуку. Ну, може, раптом

дико скрикнув чоловік – то задрімав над поплавками Ромуальдич, наснилось щось! І знов світова гармонія – така краса, аж серцю щемно...

Лірична пауза. Автора пробило на сльозу...

Одного разу Бобер, проспавшись до вечірнього кльову, приперся на берег Стариці і закинув вудки на лина, начепивши на гачки черв'яків-виповзків. Сів у затінку під розлогою і густою вербою, як у печері. Сіло сонце, і у вікно між лататтям, де були полавки, випливали крижні, селезень з качкою: порадіти життю і вечірній прохолоді. Займаючись любовними ігрищами, поки Лео спантеличено спостерігав це дійство, вони заплутали волосінь трьох вудок і обірвали гачки разом з поплавками і грузками... Це були картинки, немов з мультфільму, особливо качур зі своїми синьо-зеленими крилами, червоною грудкою, білим корпусом і темно-зеленою голівкою. Шилом патоки вхопивши, Бобер поплентався до табору, проклинаючи себе за те, що без фотоапарату – ну, хто ж повірить, що так буває!

Після заходу сонця, до переліку пернатих приєднувались тіні сичів, сов та пугачів, а до рибок – прибережні щурі, миші, жаби тощо. Колись К-н-Б зустрів у берегових зарослях кутору, дуже активну і ненажерливу тваринку, схожу на мишу з довгим носиком. Спочатку К-н-Б жахнувся: зміюка! Але то звивався живий ланцюжок, мама-кутора вела з десяток діточок: перший вчепився за хвіст мами, кожен наступний – за хвіст попереднього. Цю кутору, що добре почуває себе як на суші, так і у воді, К-н-Б розпізнав згодом у сюжеті ютуба – той дивовижний живий ланцюг!

Як стемніє, починають роботу бобри. Одного разу в студентському таборі, десь опівночі Олександра Бобренка, який уже посапував і готувався до приємних сновидінь, підняв юний натураліст, теж Олександр Сергійович. Колишній студент показав звіра на протилежному боці Стариці, метрів за 30. Присвітили: це був могутній бобер, що височив темною горою на мілководді. Він крутив вуса-ми мов гоголівський відьмак Пацюк над варениками і хрумав

вербові гілочки, вилискуючи обшліфованими зубами – позував десь із хвилину, не звертаючи уваги на сліпучий стовп від пудового ліхтаря-прожектора з боку глядачів. Поруч виявилось ще й бобренья, теж з вусами та гілочкою і начищеними зубами! Водяться тут і видри, і ондатри. Є і чудовиська.

Колись давно, коли його дружина ще була нареченою, Кна-Бобер мирно плив з нею Деснищем, це стариця в районі Кладьківки. Тиха північ, місяць такий, як тоді, коли сконав Тумор Обербек. Ну, може трохи менший... І рап-том, коли гумовий човен був на самій середині, біля борту показало чорну спину чудовисько. І зникло із звуковим ефектом, наче випустила дух якась доісторична тварина... Хвилиною хитнуло "Лисичанку". Жахіття! Нарече-ну Бобера з тих пір на Десну і еклерами не заманиш... Вона любить розповідати, як її ледь не з'їв сом-люджер. Спитайте, вона і вам розкаже... Дуже рідко (один раз!) тут можна почути моторошне іржання Болотного Огира – порівняно з ним виття собаки Баскервілів на Йоркширських болотах видається колисанкою.

Ховаються у таких тихих чорторіях русалки сіверські та інша прісноводна нечисть. Ось підтоплений човен-душогубка, на борту якого любить сидіти водяний, опустивши зелені ноги у замул з п'явками, підглядаючи за русалками в очереті... Здебільшого такі персонажі непомітні, але інколи легко йшли на контакт.

Про зустріч з героями деснянських переказів ви зараз прочитаєте у наступному розділі, коли на одну із таких Деснянських Старух відправився Пуп Тиць зі своєю "Лисичанкою" ставити екрани. Перед цим було застілля, що супроводжувалось суперінтелігентними і надінтелектуальними шляхетними дискусіями. Теми виникали спонтанно, і вчорашні *Стефка чи Звінка були ну зовсім ні до чого...*

ХЕЛОВІН ПОЛІСЬКИЙ

*О, Люцілій, чому ти дивуєшся,
що подорожі тобі не допомогли.
Адже ти всюди за собою возив себе
самого.*
Сенека

– Я законспектував Кама Сутру. Це геніальна книга, - починав Єгор-Паша, – але в Україні мій багатючий **духовний світ до сраки!**

– Ви назвали частину тіла, якому приділено достатньо уваги у згаданій книзі. Це невід’ємний елемент мудрості. Могутній символ! Але прошу Вас, не кидайтесь все такими ваговими аргументами у своєму духовному світі! Місце між попереком і зворотним боком колін – це вам не м’ячик для пінг-понгу, – дружелюбно підхоплював розмову Ромуальдич, сьорбаючи пиво. Пляшки з недопитим пивом він розставляв по всьому табору для приманки зелених мух, які потім кружляли над приплющеним пальцем К-н-Б.

– Так от, у Кама Сутрі я почерпнув натхнення для злетів над сірими базарними буднями! – чемно продовжував Єгор.

– Не знаю, які у тебе там злети-залети у Бахмачі чи Прилуках, а Сутру треба не конспектувати, а замальовувати! Всі аргументи і символи! – хитро підморгував Пуп Тиціан і підкручував вуса. – А натхнення – це здатність приводити себе до робочого стану. "*Что вдохновенья ждатель! Поэт – властитель вдохновенья, он должен им повелевать!*"²⁴ – Тиціан смачно цмокав і різко, по-сороміцьки, смикав на себе уявні поводи, зупиняючи баского огира.

– Я маю на увазі не грубі інстинкти тварюк, що домінують у людей з погонями, і які здатні продемонструвати підйом переворотом на турніку тільки на відео, – лагідно і поштиво продовжував Єгор, – я маю на увазі духов-

---

²⁴ В. Гете.

не піднесення! Я пробував проповідувати тантричний секс. Повторюю – в Україні жіноцтво вкрай обмежене!

– О, так, принаймні у Бахмачі, зокрема, на базарі! Визнаю – безкнижжя і безграмотність Малоросійська! Куца провінційність! – знов хитро підкручував вуса **досвідчений Котяра і блазень Пуп Тиць**.

– Я їй показую шляхи досягнення Космічної, Глибинної Енергії. Розказую про містичний ритуал, про самовдосконалену, злітаючу до небес спіраль екстазу, а вона *ірже, як кобила!* – продовжував гнути лінію Єгор.

– Це ти Люсьці, яка торгує шаурмою, зразу наліво від "Вікна-маркет", про спіраль розказував? – не втримався і вставив слово Нах-Нах, – о, це Б..., Баба з високої літери! *Помахав би ти краще вібратором Херца!*

– А мені, **коли дама ірже, як кобила, подобається! Я становлюсь такий глибинний, дружний і тугий!** – продовжував кпинити невгамовний Пупонелло.

– Та що ви, кнурі і жереби дебільні, *блудні і самоблудні*, – Єгорка витончено-толерантно виважував означення, – що ви, **цапури настовбурчені**, можете знати про таїну кохання, головної окраси і сенсу життя? Дай вам волю, ви понажираєтесь і облудите та огуляєте усіх теличок-кобилок на придеснянських луках! І повнолітнім, і повнозимним – всім під ранок скинете «венец безбрачя». Думаю і кізочки не встережуться від вашої чарівності, **шармери!** – Є-Паша делікатно і флігранно підбирав слівця, – **цапи-бабодури! Длябуни!**

– Та я і сам люблю поіржати, особливо під час пре-людії, – доречно втулився Ромульдя, – а кобилки-кізочки розбіжаться віялом по деснянським пампасам, вусмерть налякані агресивною імпотенцією декого – **іржання досягне апофігею!**

– Та ну вас в ж... в афедрон! Ви ще не дозріли! **Вам би абияк приборкати тугу плоть!** – зумів гречно і майстер-но

завершити високошляхетну розмову Єгор. Він був талановитим полеміком від Бога, вичурним і напищеним.

– Ну, за дозрівання! – сказав Отаман, що регулював горілкою клімат у таборі. Закусили. Помовчали. Заскучали.

– Єгор, а як ти щодо мусульман?

– Я законспектував Коран. Це геніальна книга! – не втримався хвастонуту Єгор на *хвилі тричаркового піднесення*. – Мені симпатизує їхній рай. Там у них сади, вино, музика, вічно юні фурії ерогенно вигинаються і дають фрукти та солодощі! І все інше дають... На десерт.

– Це у нас фурії все дають, а у них – гурії! – почав розвивати тему Пуп Тиць, – та із дружинами у них добре продумано — навряд щоб голова розболілася у всього гарему зразу.

Але далі тема не пішла.

– За рай, у який пускають навіть невідспіваних грішників, *тобто за літо!* За Десну! – виголосив тост К-н-Б.

– За нас у цьому раю! – народу тост сподобався.

Охоче випили вельми наближено по четвертій чарупині.

Розмова затихала. Єгор, *уже на відливі Глибинної Енергії*, пробував змінити тему:

– Я законспектував "Майн кампф". Це геніальна книга. Не рівняйте Сталіна до Гітлера. Гітлер воював тільки з чужим народом, ну і з деякими націями. Мого діда два рази відпускали з концтабору... Під заставу – десять побратимів... Він приходив додому..., – Єгор наводив дивні, невідомі історії факти.

– Давай ще по одній, та вже вирубайся! – підвів ризику Отаман. Потихеньку табір вгамувався...

– Піду хоч трохи від вас відпочину! – кудись потягнув надувний матрац Ромуальдич.

Єгор-Паша, К-н-Б та Огли вирішили подрімати.

– Відставити спати на чужому! – Пуп Тиць різко висмикнув свій спальник з-під Є-П і К-н-Б і додав:

– Убив Бобра – врятував дерево!

Коц-на-Бóбер хутко переліз на чийсь матрац і *заснує люто та насуплєно* – він не любив жартів навколо свого унікального прізвища.

– *Зробив справу – бабу з воза!* – сформулював Пуп Тиць ще одне загадкове резюме і почав збиратись на лови.

Після серйозного обіду – "тут не схуднеш!", табір занурився у дрімоту.

Тиць, людина невгамовна, умів *бути щасливим за першої-ліпшої нагоди*, тобто надрімавшись перед обідом, вирішив-таки перевірити найближчу Старицю на присутність риби типу окунь, щупак тощо. По воді туди добратись було важко. Пуп взяв рюкзак із сітками, вдягнув накомарник (передбачив наявність комарів та мошви!), закинув собі на голову надутого човна і пішов на приховане у лозах і травах мальовниче озеро. Накомарник надавав йому вигляду представника неземної цивілізації. Зовсім скоро він знайшов старицю – у Тиця, досвідченого мандрівника, була штурманська мапа.

Тільки-но відкрилась казка – плесо, поросле лататтям з білосніжними лілеями – і Пуп остовпів від подиву: біля води на надувному двомісному матраці Ромуальдича розлігся вальяжно Ромуальдич в обнімку з двома здоровенними блондинками-русалками!!. Одна смоктала пиво з колекції Саїда Ой-Страха, а друга лоскотала його плавником і примхливо муркотіла: «хочу Сирожино пирожино!»

– Бітте зе уйопін! Я кохаю лише дружину! – лїниво відсторонювався Ромуальдич, – *кажу вам, я кохаю свою дружину – єдину і неповторну, найкращу з усіх! З кожним днем все більше і більше!*

Пуп Тиць аж крякнув від подиву і викрив свою присутність.

– Ой, гуманоїд! – дико заверещали русалки, шубовснули у воду і попливли за куці, по-собачому пирхаючи і здіймаючи фонтани бризок і ряски. Світло-зелений накомарник і човен на голові у Пупа їх дуже вразив. Поросячий лемент русалок було ще довго чути. Особливо вражав їх

широкий спектр матеників – очевидно наслухались від рибалок та мандрівників.

– Ніде нема спокою! – роздратовано промовив Ромуальдич і почав збирати речі.

– Що воно за марення? – мацав голову Пуп, – перегрівся, чи що... – похитуючись, він побрів у табір.

Вдома на нього чекала ще одна фантазмагорія. За обіднім столом, впершись лобами, сиділи дві істоти – з одного боку Отаман Юрко Нах-Нах, а з протилежного – хтивий сатир, він же фавн! У фавна були всі атрибути, притаманні цьому персонажеві грецької міфології: невеличкі різки, волохате тіло, кучеряві ноги і, як годиться, елегантні ратиці... На тілі рвала око вуркаганська наколка: три куполи Храму і емблема "ВДВ" – повна нісенітниця!.. Обидва були червоні від натуги, очі щедро налиті високоякісним трунком. Вони тужились: мірялись лобами через стіл, як барани на містку.

– Мми-и! – потужно гудів Отаман, – дай наміряти різки!

– Не положено! Як я їх назад приклею, коли дійство почнеться?! – не здавався фавн. Він, як і русалки, здорово гнув матьоники, тобто спілкувався по-людськи, чухаючи волохаті груди і сідниці.

У розпачі Пуп Тиць тихенько присів за кущами і намацав тремтячими руками мобільник:

– Ганнусю! Пішов я на Старуху – і тут таке трапилось! Та ні, дорогенька, ти не так зрозуміла! Старуха – це старе русло..., – вочевидь, він дзвонив своїй Генеральші, – Ні, не перепив, я ж міру знаю! Коротше – там дві русалки Ромуальдича лоскочуть, "Сирожино пирожино" просять і пиво хлещуть!!! Я бігом у табір – а тут Нах-Нах з фавном, ну з козлом давньогрецьким лобами міряються! Та хто набрався, кажу, я тверезий, гальоніки якісь, може, щось випити посовітуєш?.. Старий козел? Та ні, ще нівроку, самого Наха хилить! Моцний козляра, тату у вовні, – Пуп намагався прояснити дику ситуацію, але безрезультатно. Він дав відбій розмові, але в гарячці помилково натиснув

"Гучний зв'язок", і мобільник заверещав голосом Ганнусі-генеральші:

– Я тобі, старий козел, покажу старух і русалок! Допилися, скоти безрогі! Чи вже рогаті... Я вам, б... йошу мать, покажу Десну і "Хортицю"! Ти у мене до кінця сезону кораблики у ванні пускати будеш! Я тобі посовітую щось випити! Допились уже до того, що лобками і рогами міряються з козлами в тату і вовні... Я вам, бля.. – тут нарешті спантеличений Пуп вирубив телефон.

– Смирно! – радісно гаркнув Нах-Нах, – *Пупонелло!* Дозвольте Вам представити мого друга Толяна!

Толян, він же грайливий і веселий фавн, тобто дебелий козляра з невеличкими ріжками і кучерявими ногами, жваво підскочив і зробив спробу виструнчитись і клацнути підборами, себто ратицями:

– Толян! – відрекомендувався він, дурнувато посміхаючись. – Полковник у відставці. За сумісництвом – начальник охорони бази, а насьогодні – сатир, козел, одним словом, символ хтивості і розпусти, – начальника, полковника і сатира-фавна, символа розбещеності, помітно хитнуло. Його прудко підхопив Отаман Нах-Нах.

– Стоять! – Отаман міцно тримав Толяна за шворку шортів, а більше на тому, крім тату і вовни, нічого не було.

– Та що тут, мать вашу-перемать, відбувається? – Пупа почало тіпати від переповнення почуттів.

– *Во мужик! Хоч і козел!* – у захваті почав проясняти ситуацію Нах-Нах. – Він на моторці приплив. На тому березі у маєтку сьогодні костюмований бал. Можновладці хероуїм влаштовують.

– Хеловім! – підказав "во мужик!" – День Херуна!

– Перуна! – поправив ерудований Пуп, який почав приходити до тями і в'їжджати в тему.

– Ну так, Перуна, Нептуна чи Серуна! Одним словом, казяться сильні світу цього! Мене, бач, як вирядили! – Козел грайливо клацнув пальцями по ріжках і знову заточився. Вони з

Отаманом добряче відмітили знайомство. Біля столу стояли дві порожні 700-грамові пляшки "Хортиці".

– Він мене теж сфалував на роль, – гордовито заявив Нах-Нах, – буду Карлсоном!

– Ким ти будеш, мудозвонище стоєхріново? – перепитав Ромуальдич, виходячи з-за кушів із матрацом.

– Буду Карлсоном Прісноводним! Вперше в історії! Роль нескладна: зробити коло над Десною, перед публікою зі словами "Карлсон повернувся!", забрати приз і йти додому. Ну, може сто грам ще наллють!

– Та ти вже так налився, що без розбігу не злетиш! Ти крилами махати будеш, чи турбонаддув увімкнеш? – Ромуальдич ніяк не міг второпати суть жарту.

– Все продумано. У Карлсона буде пропелер! – Нах-Нах показав на двигун "Mercury" від катера Ромуальдича.

– Ну ти точно гребонувся! Двигуна не дам!

– Без проблем, візьму свій! Навіть зручніше, він менший, – і правда, поступливий Нах-Нах повернув двигун Ромуальдича на місце і витягнув свій. Вони з Толян-Козлом завантажились в катер. За годину знайомства вони вже стали найріднішими:

– Братішка, ти пам'ятаєш оту м'ясорубку під Гератом? – плескав по плечу полковник Нах-Наха, розвиваючи тему Афгану.

– Спочатку справа, спогади на потім! Роз'ятрим душу трохи згодом! – м'якими зморшками Нах-Наха скотилась краплина деснянської води, покотилась і впала на шрам на правому плечі. Чи то роса, чи сльоза – але про це Отамана не питайте, він цього не любить!

Нах-Нах запустив двигун і катер з піною та бризками рвонув у бік маєтку, звідки вже лунала жива музика.

Перед самим від'їздом Толян-фавн сказав:

– Вибачте, всю компанію не запрошую, строго по перепустках, я ж начальник охорони. І додав:

– До речі, ви не бачили двох дівуль у костюмах русалок? Ангажували Аньку і Светку із "Заморського Принца", а

вони кудись повіялись на водному велосипеді! Мене послали шукати. Як приб'ються, допоможіть добратись проти течії... Тільки нічого не наливайте, вони зрання вже такі, як треба.

Заграв мобільник Пупа.

– Так, Ганнусю! Ну, не сердься, моє серденько. Ситуація прояснилась. Слава Богу, то не галюни і не русалки, то Анька і Светка із "Заморського Принца"..., – Тиць мовчки слухав реакцію дружини. Після паузи сказав зажурено:

– Мда... Скинула. Сімейний шлях тернистий.

Близько опівночі привезли на тому ж катері Наха. Останній був у біблейському костюмі, тільки без фігового листка, тобто голий-голісінкий. На пропелері намотано лахміття мотузки – то були купальні стрінги Отамана!

– Ну, як? Розкажуй, вперта сволото! – Ромуальдич чекав пояснень.

– Та все нормальок! Зібралась солідна публіка, глибоко декольтовані джентльмени – і спереду, і ззаду. Такі ж леді, з розрізами вище талії і у смокінгах..., – язик у Нах-Наха заплітався, думки теж...

– Та ти про себе давай! – нетерпляче перебив К-н-Б.

– Причепив на спину мотор, вийшов на пірс – я ж не *йогнутий* над землею злітати!

– О, це так! – іронізував Пуп Тиць.

– Смикнув за шнур... «Мерсигу» заревів... Я гепнувся у воду... Пропелер зразу ж заклинило, виліз на берег... Матюкнувся... Поздоровили... Налили шампанського... Обступили дами, сфотографувався... На титульну сторінку "Натали". Трохи випив з дамами.. Повторили...

– У такому вигляді? – хором вражено зойкнуло плотове братство.

– Забрав "Гран-прі" за кращий костюм "*Карлсон-Топлес*" і прийшов додому... Привезли!

– Що, зовсім голим? – вся компанія ошелешено зміряла поглядом величну натуру Наха. Їм перехопило подих.

– А хулі! – Отаман захропів прямо на березі.

Це була перша ніч, коли він не зміг добратись до плоту... Він обіймав ящик з шампанським "Брют", по 4.8\$ кожна пляшчина..

Всю ніч вирувало свято. Над Зачарованою Десною злітали феєрверки, гриміла жива музика, долинали матюки нічного топлес-купання. Пливли порожні пляшки, бляшанки з-під заморських тропічних коктейлів, ананасів, жовтої і червоної папайї, гуави, кокосів, маракуйї, ківі, оливок... Бляшанки з-під чорної і червоної ікорки... Шкірки від бананів, лаймів, мандаринів. Пластикові пакети, гігієнічні прокладки... І ще багато інших підтверджень вдалого життя і збуття мрій. Одного разу на берег викинуло рожевий фалоімітатор: **сьогодні Десна-дівиця сучасна і без комплексів**. На пристрій було натягнуто чорний презерватив – певно, в такий спосіб висловлювалось співчуття з нагоди трауру... Є-Паша довго і зажурено дивився на це знамення сексуально-політичної розбещеності. Крутив, мов мавпа гранату нової системи. Випадково ввімкнув режим "Форс-вібратор" – іграшка запрацювала: кому б її підкинути до спального мішка – К-на-Б чи Пупейру, глибинному і пружному?

Є-Паша засинав довго і заклопотано, зморений двома факторами: **недосконалим устроєм світу і досконалістю форм Люськи**. Другий фактор дошкуляв куди більше: перед самим походом Люсі натирала вітрину у рожевих вечірніх променях, що принадно пронизували її біленький невагомий халатик, який залишився у неї з часів навчання на дуже природничому факультеті. Поли цього серпанкового халату ніжно перегортав вітерець, спокусливо запрошуючи до конспектування істинного змісту буття. Люська – природжений психолог. Білизни на ній не було – її замалювала слухняна фантазія Єгорки! Не забувайте, він сповідував поміркованість і тантричний секс: «та чи дотягне так до зустрічі змочалений мій **янь**?»

До зустрічі з «*інь*», себто до кінця походу лишалось ще чотири дні...

РЕСПЕКТ І УВАЖУХА

– Давайте в нашому дружньому колективі від цього моменту казати тільки правду!

– Давай, тупа потворо!!!

Настав чудесний ранок – інших на Десні не буває!

Пуп Тиць знімав сітки-плутанки, вибирав рибу. У нього завжди був успіх. Під вечір спіймана риба – окунці, щупаки, плотвички, краснопірки були вже готові до вживання, з "душком" від жару, не гірші, ніж із "Сільпо" чи іншого супермаркету. Спека не спадала всю дорогу.

К-н-Б бродив з фотоапаратом на етюдах. Травмований палець почорнів і почав гноїтись. Бобер листав у пам'яті все, що знав про гангрену – скільки він ще протягне? Ромуальдич і Нах-Нах валялись на березі і пили шампанське з барського столу.

– От скажи мені, мудогрьобіще ти стоєросово! – починав розбір вчорашніх польотів Ромуальдич, – а якби тобі кишки на гвинт намотало?

– Ти ж міг зірвати весь похід, мальчішка! – підключався Пуп.

– Так не намотало ж! І взагалі, Пупонейро, "не гоните, да не гонимы будете!"

– Не намотало, бо твій двигун несправний! Я ж тобі казав, перед походом зроби профілактику, одоробло ти десятипудове! Ти хоть день без екстриму можеш? – пробував достукатись до совісті Ромуальдич.

– Так а я за шо! Таки я ж не йогнутий, щоб справний двигун на власному афедроні запускати! Для вас же старався, культурну програму забезпечував! На борту почались непонятки, на березі – рамси і мутки. Єгорушка заскучав, чого доброго, знов заспіває! Почне танець Самотнього Цапа

– Марала чи Архара, не приведи Господи! **Почне чеберяти і хвицяти ніжками – дивись і гайсоне через Мур Безнадії,** через Десну, як через Стікс... У крейдяні гори, на сиві схили! І Іван-Огли тривожиться – "Тамянка" закінчується... Де я йому тут у сіверських плавнях сухе, напівсолодке чи напіврозбавлене знайду? А так "Шампанське" заробив!

– Чудомудіще ти пустогробане! – казав Ромуальдич, розливаючи по кружках фірмовий шампусік, який мальовничо грав веселками на сонці, – буває, твій мотор заводиться! Через раз!

– Так не завівся ж! А наступного разу Карлсоном Пупейро буде!

– Ах, ти гробаний стос! Я тобі дам із Тиціана "топлес" робити, Йоханий ти Дрохан! – робив злий вигляд Пуп Тиць, сьорбаючи шампанське. Налили ще по єдиній.

– Та що ви пристібались! Підняли Великий Хурал! Пийте краще "Брют"! Шара дуже об'ємна! – Отаман відкорковував наступну пляшчину.

Так, розминаючись, провели ранок. Наступало перенасичення природою і пригодами. Радість випадала в осад. **Таке щастя починало скидатись на горе, а рай – на пекло! Поміркованість – запорука успіху.** Але "бачу і схвалюю найкраще, слідою найгіршому..."

Під вечір приїхали Респект і Уважуха, привезли баранчика на шашлики. Напоїли весь табір. Ромуальдич натягнув штормовку з каптуром від комарів і заснув на порозі намету, без штанів..

Чиесь муркотіння у мобільник закінчилось словами: "...заходи, странник, преломи с нами хлеб насущний, отхлебни из нашей чаши и иди...", Нах!

– Аміль! – відгукнувся Нах-Нах, сьогодні йому вдалось дотягти до палуби і там відключитись.

Серед ночі Ромуальдич розбудив К-н-Бобера і спитав:
– Яка це сволота стягла з мене штани і випхала з намету до комарів?

Але ранок видався тихий і пізній. Без інцидентів. Товариство було напрочуд інтелігентне.

Приїхали Арчибальд і Віктор Головіни з Кнорозком. Їх привіз Кнорозок-молодший. На один день. Всі поводитись пристойно і скромно – пиятики не було, тільки Арчибальд Головін був схильний до дурнуватих жартів: чекав, поки Ромуальдич задрімає, висакачував із Десни і обтрушувався на нього. Потім валявся поруч, висолопивши язика – чекав, поки знов хтось задрімає... Ну дурень дурнем! А ще із шляхетним родоводом! Що поробиш – вади виховання! **Особистість треба сприймати з усіма примхами, а то ще покусас!**

Наступного дня знов не піднімали якір. Приїхали Респект і Уважуха-П. Привезли сідло молоденької козулі, зробили барбікю. Напоїли весь табір. Ромуальдич заповз у намет, але розвернувся за штанами і, чухаючи покусані сідниці, так і заснув..

Фрагмент мобільної молитви:

*...А мы живём в мертвящей пустоте, –
Попробуй надави – так брызнет гноем,
И страх мертвящий заглушаем воем –
И вечно первые, и люди, что в хвосте...²⁵, – ну їх, Нах!*
– Амінь! – відгукнувся Нах-Нах.

Серед ночі К-н-Б, піднявшись до вітру, виявив Ромуальдича по пояс голим, ногами в намет, і спробував заштовхати свого побратима.

– Ось ти і впіймався, падлюка! Зараз я тебе розпишу, як Бог черепаху, пошинкую на нарізку! – мовив Ромуальдич,

---

²⁵ В. Высоцкий

після чого спокійно захропів на порозі. Шаблюка була схована на дні рундука.

Ранок прийшов теплим і спокійним. Повиповзали з наметів.

– Відключить мобільники, щоб ніхто не зафіксував наші координати! – дав команду Ромуальдич. Якщо ще хтось під'їде, мене повністю з'їсть комашня!

– Я давно вже відключився, – сумно признався Пуп Тиць, – моя Ганнуся збирається гелікоптер МНС найняти, щоб мене з Анькою і Светкою застукати, ну, з русалками...

Воістину, тяжко збуваються мрії...

День приходили до тям.

– Викликаємо Андрюшу, нехай забирає! – поставив руба питання Ромуальдич. – Хватить алкоголізм тішити!

– Якщо *хтось захопився фригідністю, то декому доводиться зайнятись імпотенцією!* – підкинув чергову загадкову провокаційну тезу Пуп Тиць.

– Не піднімай бузу, Пупелло! Ти на що натякаєш? – Нах-Нах почав багровіти.

– Куди ми йдемо? І навіщо? – *серед поплічників почалось бродіння.* Ситуація загострювалась.

На вечерю Ромуальдич, виснажений вишуканими стравами від Респектів і Уважух, попросив чогось простенького. Вирішили зварити йому картоплю в мундирах. Але все ж картоплю почистили. Сам же Ромуальдич і чистив. Потім в казан додали цибулю, болгарський перець. Потім усілякі приправи. Потім сім банок тушеної свинини. Потім розтовкли яйця (двадцять дві штуки, майже без штиму!) – щоб не пропали! Потім клали ще щось і ще щось. Добросовісно перемішали і зробили товченю. Керував процесом Іван-Огли: під зав'язку сипонув пакетик кунжуту, переплутавши його (для пікантності!) з кмином. Блюдо він назвав "Шмаровидло", або "Ірландське рагу по-деснянськи".

Під цю "просту" страву добряче розговорились. Ого, того вечора **люто і тяжко напились!** В хід пішла захована козацька шаблюка (гостра, голитись можна, а чохла до неї не було!!!) – на плоту і на березі весь похід на неї випадково натикались по черзі всі члени екіпажу. Невідомо як, але так ніхто і не скалічився – воістину, блаженним Бог помагає!

– На, тримай! – ричав Нах-Нах, – якщо "Куди?" і "Навіщо?", то я вже не Отаман!

– **Сховай свого ятагана у піхви, Гяур!** – Пуп Тиць козиряв своєю начитаністю.

– Не знаю, як щодо піхв, а на чийсь дупі мій палаш зараз розпишеться!!! – розчохлявся Отаман. – А ну коліться: **ХТО ВІДПУСТИВ СОМА, АФЕДРОНЦІ?!!**

Ледве вгамували. Вирішили піднятись о четвертій годині ранку (блаженні!) і дійти до Коропського мосту – там, начебто, зручний під'їзд для "Мерса", щоб вантажити пліт...

Почали відходити до сну. Але не всі. Єгор сновигав по табору із смолоскипом. *Шукав людину.* Знов на арені абсурду з'явилась пляшка самограю, того, що із сливами, пам'ятаєте? Вкупі з шампанським це був символ розчарування, викликаного одноманітністю навколишньої краси. **Розчарування від реалізації мрії неминуче, бо задум завжди прекрасніший від втілення!** А що робить розчарована сильна душа, справжній козак? П'є горілку! П'є добросовісно, доки задоволення від добре виконаної роботи не переважить оте розчарування.

– Чекаєш, скиртуєш вали, бабло заникуєш, ждеш того літа, а воно згорає, мов сірник! – бурмотів він, розводячи ватри. Очевидно, хотів принадити лісових Мавок. – І так все **життя – прожив, як цигарку висмалив!** Зашкварчала – гіркий присмак...

– Ти чого це? – стурбовано спитав Ромуальдич.

– Я спати не буду! – вперто заявив Є-Паша. – Треба багато чого обдумати... Як далі жити..., – Єгор іскрив полум'ям в бік наметів:

– *Між нами прірва, бездонне провалля... Мене терзає Жало печалю і Пазурі самотності...*, – з мідним обличчям інквізитора Єгорушка підкидав хмиз до свого багаття, – *пора зривати маски, бити морди!*

– Та іди, Нах, випий! – покликав Ромуальдич Отамана, іронізуючи, – рятуй людину! Заливай прірву!

Але Нах-Нах уже тіпався на плоту, зморений миротворчим пияцтвом.

– *Великий Кукулькан наситився!*²⁶ – продовжував підначувати *флагмана і керманича, очільника і фундатора, гуру і сенсея збичі мрій* геть осовілий і очманілий Ромуальдич. А у відповідь – тиша, розірвана могутнім хропінням. Довелось Ромульдичу самому варнякати "за життя" далеко за північ, вартуючи табір від Є-Паші, цього самотнього зажури-відчайдухи:

– *Любов, як Всесвіт – нескінченна, нездоланна і незбагненна...*, – краєв той собі серце й душу без наркозу і без потреби. – *Любов за вуха не притягнеш! Зі мною плач, якщо Людина!* – звертався він до Ромуальдича, – *Жлоби Голгофу обминають...*

Все-таки і він вгамувався, бо кінчається все – і слава Богу!.. До пісень не дійшло – місяць уже йшов на спад.

– *В кінці тунелю – сміх!* – до сих пір невідомо з чийого намету пролунало над табором це вагоме резюме. Коц-на-Бобер зробив зарубку на пам'яті.

– Моя ти Кізочко ріденька! Мурляточко і Котяточко! Якби ти знала, як тяжко твоєму Бойовому Півнику! – шепотіло глупої ночі, – ти б побачила, що тут твориться! Як впливу – воздвигну на своєму дворисьці чи дачі капличку. Модель із брендом фірми. А може, невеличку православну церкву чи костьол... Чи синагогу, або мечеть... Може на буддійський храм замахнись! Я – за об'єднання всіх кон-

---

²⁶ *Великий Кукулькан – один із верховних богів майя. Його поїли кров'ю бранців, доки не насититься.*

фесій. *Уникнення протиріч – основний закон діалектики.* Я його відкрив. На певному етапі бізнесу...

– А *піраміду Херонса* слабó вздвигнути з пустих пляшок? На господарчому дворі фірми, *на певному етапі?*.. – почувся тихенький регіт десь збоку. Чути було, як хтось плюнув, вимкнув телефон і заснув, не помолившись, як свиня. Точно так, як і його поплічники...

Пуп Тиць міцно спав. Вдома його чекали з нетерпінням – Ганнуся таки викрила в гаражі спаплюжену «Хонду Jazz»: «моє шкапенятко!!!!!». Тиць допустив недопустиме – виїхав на ще не застрахованій ганнусиній «хондочці» на рибалку. Пропускаючи перед Воловицею череду корів, він зупинився і дав слабіну – задрімав, обнявши кермо. У заднє вікно просунула голову дебела теличка, приваблена запахом свіженьких груш-лимонок на сидінні. Пупонелло отетерів від жаху, спросоння побачивши позад себе задумливу ремігаючу морду і тягучу слину, яка щедро капала на дорогоцінне лайкове покриття. Спроби випхати це жахливе мурло ні до чого не призвели – ремігатор, млосно кліпаючи мигдалевими баньками, хрумав груші разом з пакетом, натираючи ніжну тисячодоларову шкіру соплями. Розлючений Тиць вихопив з бардачка поліцейський шокер і тицьнув у рожеві вологі ніздрі корови. З утробним ревом «священна тварина» так стріпнула головою, що наділа «хондочку» на роги!!!

– *Тёлок, что ли, возил?* – заздрісно облизувався, цокав язиком, крутив ніздрями, хтиво сопів і зглітував майстер автосервісу, – *каблуками, что ли, пробила?*

– А, йопс... Плачу за терміновість, – люто зціпивши зуби, тільки і просичав Тиць. Але до від'їзду не встигли замаскувати дірки. Тепер Ганнуся вишикувала факти в ряд – шукала в «Заморському Принці» Аньку і Светку!..

ЛОВИ ДЕНЬ!

Розваги бавлять нас, і ми не помічаючи цього, поспішаємо до смерті. Блез Паскаль

Очі прoderли десь о п'ятій. Годині о шостій ранку підірвалися з берега. Мовчки і похмуро кілька годин йшли до мети. Снідали по ходу. Після легкого, тричаркового, сніданку мирне торохтіння двигуна перекрив передсмертний крик недорізаного поросяти – то на палець К-н-Б наступив Отаман Гаргантюа-Нах.

– Вибачай, але це на благо! Тепер розтин робити не треба! – сказав Нах-Нах. І дійсно, рану прорвало, і з тих пішло пішло на поправку – через якийсь рік після походу зліз ніготь, і все забулось би, та *"лише слабу надію слово має нащадкам відтворити наші дні!.."* – ці мемуари делікатно нагадують про те, що **щастя починається тоді, коли нещастя закінчується**. А поки що, за порадою Нах-Наха, К-н-Б опускав ногу у цілющу деснянську воду.

Десна – не пряма, як стріла, траса, вона робила круті і непередбачувані петлі, наче звивини у мозку дивних істот з божевільною фантазією, на кшталт Коц-на-Бобера чи Кнорозка. Тобто цілий день можна кружляти навколо якогось *пунктика*, наприклад, села Пирогівка, а напрямки – рукою камінь докинути можна. Але глибоке русло не виправиш, течію не зупиниш! А проти течії чи навпрошки – це лише колись замолоду. Так і суне хтось кудись, *спивишись з кола*...

А ще, куди б не йшов – назустріч вітер! Вітер між берегами був, як у відеосюжетах про буревій "Катріна". Пліт здувало з курсу, як комаху в аеродинамічній трубі! Годі було й думати подолати деякі повороти без двигуна! *Дехто з братів по розуму* пробує обійти такий мис Горн, тягнучи пліт на мотузці, як бурлаки, але заважають прибережні лози і крута глибина. Пробують на веслах, причепивши пліт до човника – та де там, кишка тонка!

Сидять на березі, п'ють... Допомагає – під вечір, як правило, вітер стихає...

Наш пліт мав богатирський парусний опір від палубного тенту. Здалеку він скидався на торгову ятку, що сповзла, відірвалась, пустилась берега, і попливла.

Зблизька ця ятка більше нагадувала забігайлівку, в якій пустилися в запій місцеві забулдиги – таке матючне гелготіння здіймалось над цим ганделиком...

При сильному зустрічному вітрі паралелепіед надпалубної конструкції ставав настільки косокутним, що аж лягав на воду – не було діагональних перетинок! Всім послідовникам рекомендуємо цей недолік виправити!

Але, як би там не було, команда мужньо долала всі повороти дрімаючі – на двигуні сиділи Єгор або Огли, як каторжники, прикуті до весел галери. Дай їм Боже здоров'я! Їм намагалися не заважати. Інколи подавали бутерброд. З горілкою дехто вже зав'язав... На все життя!

Плюскотіла вода, співали птахи, шурхотів у вербах вітер, кричали чайки – але цього ніхто не чув: цілісінький день одноманітно, не затихаючи, торохтів двигун і тремтіла палуба. *Блаженні йшли до мети...*

Стемніло. На нічліг зупинилися в дуже зручному (просто "угребенном"!) місці, там був причал, стаціонарний стіл і кострище.

На вечерю подали судака, засмаженого над жаром на ґратці-барбікюшниці. Судака вполював Є-Паша: причепив замість блешні верховодку і закинув живчика на пережат, метрів за десять від берега. Верховодку він взяв у К-н-Б – от її і хапонував судачок, кг на чотири. Отакі дарунки робить Десна! Але все рідше... І не всякому – невдах обминає!

Жували без тостів, мляво гомоніли:

– Що не кажіть, а мова *наша мелодійна, солов'їна, медоносна і журавлина*, – просторікував Іван-Огли, смакуючи делікатесно запечену рибу, – наприклад, скажу вам: "Я кохаю барбікю!" – і пересічний москаль уявить якусь блондинку Барбі. Чи блондина... Хіба їм відчутти всю глибочінь, велич і красу мого почуття?

– Або пісня: "Ой ти дівчино, граєшся серпанком, як той вечір, що йде на зустріч з ранком!" – підхоплював тему Єгор-Паша, – вони ж подумують, що серпанок – то є невеличкий серпик!

– А що то є "трунок" у словосполученні "вабить поцілунком-трунком"? – продовжував свої викрутаси Іван-О.

– Трунок, ну це як невеличка труна! – підтрунював тему К-н-Б.

– Так це що виходить, та лялька Барбі із серпом та домовиною мене хоче звабити? На цвинтар, чи як? – аж поперхнувся Ромуальдич, – ох і сучара, Нах!

– Ти про кого це? – стрепенувся Нах-Нах.

– Та про автора, – підвів ризику Ромуальдич, – така глибочинь, велич і краса, що аж пригнічує...

Близько десятої годин вечора на протилежному боці запалили ватри Мавки. До них на шабаш почали з'їжджатись на мопедках і моциклетках місцеві вуйки. Як виявилось, у них тут була переправа. Транспортні засоби залишали між нашими наметами, а самі, спотикаючись об розтяжки, перепливали до мавок. За ними оті *мавти* присилали човен. Цілу ніч. Дуже зручне було місце, веселе, затишне: нагадувало вузол наркотрафіків десь у Колумбії. Десна ставала цивілізованою... Особливо по ночах. Сну не було. Ватри і заграви до ранку. *Купальська ніч. Дівчата з юнаками. Чого вони так люто гнуть матюччя?*²⁷

Ледь табір зморив сон, сказано зателенькав дзвоник, який чіпляють на спінінг, коли закидають з берега на сома. То спіймався К-на-Б, який серед ночі поліз до рундука з горілкою. Дзвіночок над скринєю невідомо нащо прив'язав Іван-Огли. К-н-Б знічено і розгублено пояснював, що випадково поліз до горілки, бо вже восьмий день шукає свій транквілізатор "Фенозепам". Вся чесна компанія, делікатно і з розумінням перезираючись, тихо і мирно розповзлась по наметах. Без коментарів.

---

²⁷ Л.Кнорозок, "Віршоку", збірка "Пританцювання за плугом".

Від наметів муркотів, не вгадати чий, голос. Чу, голоси...

– Моя ти Мормишечко! Воблерунчик ненаглядний! Аж не віриться, що скоро будем разом! Ефект першого дня, з тих пір як ми тронулись, не вщухає. Відтак, як Коц-на-Бобер злигався з Нах-Нахом, я втратив спокій. Пишуть щось разом у записник, іржуть, як коні... Оце серед ночі один поліз за горілкою. Вчора до ранку горлали сороміцькі коломийки. Поривались танцювати сиртаки... Веселились тілами. Боюсь, викопають вовчу яму з осиновим кілком перед скриненою з горілкою – задля жарту, веселуни! Дзвіночок їх уже не розсмішить! А слів яких нахапались – діарея! **Захвицяли вони мене і зачеберяли!** Вектор моїх переконань все більше горнеться від «поміркованого» до «крайнього індивідуалізму». **З роками вакуум біля мене густішає.** Відверто скажу тобі, моя Пухнаста Муркиця...

– А не задрав в би ти свого вектора до «крайнього онанізму» та вже й вирубався, Котику-Воркотику!!! – тихенько реготнуло з-під найближчого намету.

– Іди ти нахер!!! ...Ой, це я не тобі, вибач, моє Мурлятко! От **козлячий ганус!**.. Та не тобі я! І що там у тебе пікає? І ти, моя Киціне, не хочеш погомоніти... Тихо сам з собою...

Табір вгамовувався під шелестіння буркун-зілля:

– От соплії і сисунці! Та що вони можуть знати про самотність бізнесмена! Про те, як я починав з нуля, коли **на попелищі недоношеного соціалізму махав бітами виродок первісного капіталізму...** А ще варнякають, сикуні жовтодзьоби!! Пора мені...

– Дози урізати! "**Скажен, хто стає джерелом своїх прикрощів...**"²⁸ Ну його, Нах!

Але Нах-Нах не відгукнувся. Його вже теліпало на палубі – Отаман перебував у цупких обіймах Алкоморфея.

Весь наступний день пройшов у попередньому режимі. Під вечір пройшли Вишеньки, потім Черешеньки – села на крутому березі. Старовинний замок у Вишеньках було видно з води. У Вишеньках мандрівників з пляжу грайливо привітала

---

²⁸ Блажен, хто стає джерелом своїх радіщів. Г.Сковорода.

Алла N – вона відвідувала свій родинний масток. Іван-О підтягнув стрінги і ревував у піонерську сурму як лось. Коцна-Б видав барабанний дріб. Єгор-П, лякаючись своєї слухняної фантазії, накинув шорти. Пуп Тиць підвівся і почав блудливо наводити різкість свого велетенського бінокля. До нього ззаду підкрався Отаман Нах-Нах і скрутив дві пудові дулі прямисінько перед об'єктивами, ніжно дмухнувши у самісіньке вушко Пупонелла: «Пуу-уу!!!». Пуп сахнувся не гірше, аніж та теличка від електрошокера. Він так двигонув потилицею, що якби не масивні розкатані губелі-амортизатори Отамана, то «свонний шнобель разбресало б по ліццю!»

Алла загорнулась у халатик. Десять днів гойдало пліт і мораль – жарти свербливих блуднів визріли!

Затемна дотягли таки до Коропського мосту. Розібрали пліт, з перервами витягли всі блоки на берег. Важко дихаючи, обмили з чарок кожен елемент конструкції. Під'їхали хлопці з Києва, допомогли випити «за незламну чоловічу дружбу, її Велич Природу, за те, що ми вміємо відпочивати, а це велике мистецтво, яке приходить тільки з мудрим життєвим досвідом...»

Хтось люто і вперто не пив.

Ні сіло, ні впало порушили табу – завелись за політику, фактувались з короткими гузам:

– Ти б і на сонце жовто-блакитний ковпак надів, так воно ж піднімається зі Сходу, з боку Росії!!

– Та я тебе, *комуняка сталін`юргендська*, зараз заламаю, перехресчу і мордою в землю. Будеш роздувати ніздрями пісок, як той Карім-бей під Джелалабадом!!!

– Писака, *дзюрреаліст маргінальний!* І тебе ніздрями в пісок, поки не почнеш реально дзюрити! Досить, спагетті юнакам і юнкам на вуха лапшати, *прутнем мотиліяючи!*

– Котячого посліду вам у вуху! На лопаті саперній! Обом ! З гіркою!

Атмосфера накалялась. Між побратимами сипались іскри, металась блискавиці – ну чисто мов над Уорденкліфом біля вежі Ніколо Тесли, віщуючи Тунгуський метеорит!

Обстановка розрядилась несподівано: до шмиги зсунувся з глузду Єгор-Паша: осідлав коника і погнав чвалом. Розв'язав! *Пияцтво – не відносини, одразу не кинеш!* Вихилив батьківський первак, зажував його проспиртованим чорносливом і зачамрив – почав глузливо їржати по конячому, бити копитом об землю, пирхати, форкати хряпами, тіпати гривовою, обмахуватись хвостом і знов їржати. Віяв віями, млосно мружив оливкові очі... Затим відповідав сам собі заклично «Іго-го-гйо!!!», *уже як та кобила... Аж луна котилася!*

Поки розбурмосились вже смерклося. Хлопці пішли за сомами. Трохи згодом припливли – обірвали кілька воблерів, зламали вудлище і втопили фідер – збитків на якихось там двісті долярів, якщо не рахувати витрат на пальне, до Києва кілометрів двісті!

На зорі, під майстер-клас полювання на сомів, пішов уже один невгамовний Наф-Наф, рідний брат Нах-Наха! Його товариш мирно захропів у наметі. Результат набагато кращий – втратив тільки три воблери. Жодної покльовки!

Вони навіть не здогадувались: по всьому плечі Камінь-Короп ганяв сом Бахур, ну, той з чотирма блешнями-пірсингами, і попереджав про заїжджих київських профі! Та й місяць вже був не той, не висів, як вовче око. Нічого не дібало! А Наф-Наф, окрилений попереднім успіхом, навіть придбав власний надувний бот, кращий, ніж у Ромуальдича і пару спінінгів, теж не гірших!

Після тихого сніданку – хто за кермом, хто за переконаннями – деякі поводили себе стримано. На прощальний банкет Нах-Нах і Огли подали український борщ, який всім сподобася, особливо Андрієві. Водій Андрій вчасно, як космічний човник, пригнав "Мерс" для погрузки. Вчасно подав і "Кадік" для екіпажу надійний і досвідчений дід Лижа.

Випили «на коня», «стременну», «на першу, другу, ... четверту підкову, на м'який хід коника...». Дехто зарікся і не пригублював вже й святу деснянську воду – похід пішов на користь!

Дружно позакидали речі у фуру, поїхали, приїхали у рідне місто, розвантажились і розійшлись по домівках. Закінчився наш похід, як скінчилась подорож і Гекльберрі Фінна, і пісня:

*На маленьком плоту
Сквозь бури, дождь и грозы,
Взяв только сны и грезы
И детскую мечту...²⁹*

*А могутня і чарівна Десна продовжує свою Течію-
Пісню-Життя із Давнини у Майбутнє, через Теперішнє...*

МУДРИЙ РАДІЄ

*Тільки про дві речі ми будемо жалкувати
на смертному одрі – що мало любили і
мало подрожували.*

Марк Твен

– Ну, Коця, живеш ти неправильно!.. Але не даремно. **Ти реалізував слабку надію слова: нащадкам відтворити наші дні!** Я щойно прозрів. Ти розмотав нерви. Всю галіматню походу – рамси і мутки, казіння і бродіння ти оспівав з повагою до питаючих і блаженних! Лише тепер, коли похід скінчився, сподобалось усе. І знов схотілося у мандри, ступити знов у ту ж ріку, – мовив Отаман Юрко Нах-Нах, коли через дев'ять місяців вся чесна компанія слухала ці мемуари у першому читанні.

– Ти впіймав десять днів³⁰. Вони не кануть в Лету, – підтвердив Іван-Огли, дістаючи пляшчину напівсолодкого і коркотяг.

– Мда... твоя-моя... наша християнська **трагічна тимчасовість** у цьому опусі весело тулиться до холодної Вічності. У кінці того тунелю чути їржання, – задумливо речонув Ромульдя.

---

²⁹ Пісня Ю. Лози, кінець ХХ ст. н.е.

³⁰ Лови день (*carpe diem*, що буквально означає «рви день» чи «лови момент») Горацій, 65р. – 8р. до н.е.

«Лисий Огир, Кудлатий Кукіш, Сверблива Муркиця, Пухнастий Бахур, Болотні Самоблуди... Чую, Коцнабоб таки навчився mocno жлуктити – тему круто начесав. Натура всіх фігурантів виписана сексапільно, але ж поводитись цнотливо! І якого банана вона присікалась до тих русалок?» – похмуро думав Тиць. Шрам під оком від Ганнусиноного манікюра вже не так кидався в очі.

– Я вже законспектував цей твір лапідарно: «Любов до життя, любов до людей, *придурки*³¹!» – підвів ризику Єгор-Паша, натуральний апологет, адепт і епігон активної життєвої опозиції з хай-апломбом. Ексклюзив, креатив, адекват... Когнітивний руйнач шаблонної парадигми «*А чи може людина взагалі бути щасливою???*» у змаганні з долею і суспільством, у конфлікті між примітивним пристосовництвом і критичною оцінкою дійсності.

Накривали на стіл.

Коц-на-Бобер відчужено ремигав своїм трибонем неминуче як належне: написане жило не довго! Тільки що у клозеті його нажахав поймаканий аркуш – витончене, вистраждане натхнення пройшло у першому читанні! Тут же, в офісі, під стіною валялась розпатрошена папка з рукописом «Частина II, *Мудрий радіє сьогодні*». Титульна сторінка, усипана лаврами з-під маринаду, вже була під оселедцем. Над закресленим «*сьогодні*» жирнів надпис – «*учора*». Вгорі – зліва, навкіс резолюція, тим же почерком: «*Пора похмелитись. До виконання*». Ромуальдич давився від сліз, прикрашаючи оселедець цибулею. Регіт виривався уже на вхіді, всю наскрізну нору аж розпирало...

– Так не заслабне ж наше божевілля, спонукаючи до нових пригод!

– Завжди готові! – задзвеніли чарки.

Нас родичає сміх у кінці тунелю...

---

³¹ На вимогу редакції словом «придурки» замінено ненормативний лютий дісіменник.

ЗМІСТ

Доручення.....	3
Введення в тему.....	4
Біла жінка, фіолетовий палець.....	8
Підтоплена платформа.....	16
Розматюкали і роздуплили.....	23
Пісня бізнесмена.....	29
Пустились берега.....	33
Попандос.....	37
Афедрон.....	45
Життя Старухи Деснянської.....	52
Хеловін Поліський.....	60
Респект і Уважуха.....	69
Лови день!.....	76
Мудрий радіє.....	82

Літературно-художнє видання

Леонід Кнорозок СМІХ У КІНЦІ ТУНЕЛЮ Кіноповість

Редактор – Оксана Капленко

Літературний редактор – Олександр Гадзінський

Комп’ютерний набір – Леонід Кнорозок

Верстка, макетування – Алла Новгородська

Дизайн обкладинки з використанням

Інтернет-ресурсу – Геннадій Личманенко

Консультації з деснянської флори і фауни Олександра Вобленка

Фото Леоніда Кнорозка (озеро «Трубин», с.Ядути)

Видається коштом Леоніда Кнорозка

Підписано до друку 10.10.17 р. Формат 60x84/16 Папір офсетний
Гарнітура Computer Modern Ум. друк. арк. 2,80 Тираж 20 прим.
Замовлення № Обл.-вид. арк. 4,41

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя.

м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3/4

8(04631) 7–19–72E-mail: vidavn_ndu@mail.ru. Свідоцтво суб’єкта
видавничої справи ДК №2137 від 29.03.05 р.